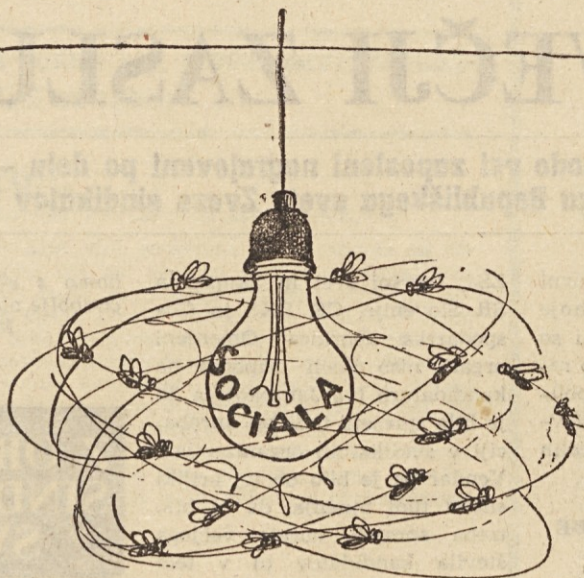

Sobota, 19. novembra 1966

Št. 45, leto XXII

— Če pa gledamo problem z druge strani, je sploh dobro, da še gori...

Karikatura: ANDREJ NOVAK

RAZŠIRJENA SEJA RS ZSS:

Z BOLJŠIM DELOM omogočiti večji zaslužek

— Vprašanje nadaljnjih nalog sindikatov pri razvijanju delitve dohodka po delu smo postavili na naš dnevni red zato, ker družbeno-politično vzdušje po gospodarski reformi in današnji položaj delovnih organizacij daje možnost, da razne probleme lažje urejamo, kot smo jih še do nedavna. Velik del naših delavcev odločno zahteva, da se jim omogoči takšen položaj, da bodo lahko z boljšim delom dosegli večje dohodke. Brez znanstvene organizacije dela in na tej osnovi postavljene delitve dohodkov pa glede te zahteve delavcev, ki zasluži našo polno politično podporo, ne bomo dosegli napredka. —

Pravkar navedene misli smo povzeli iz zaključne besede Franca Urevca, predsednika Komisije za gospodarstvo pri RS ZSS, ki je minuli petek razpravljala o nadaljnjih nalogah sindikatov pri razvijanju delitve dohodka po delu. Podlaga za to razlago sta dala gradivo o individualnih merilih dela in delitve osebnih dohodkov, ki so ga pripravili strokovni sodelavci Komisije za gospodarstvo pri RS ZSS in pa referat predsednika te komisije Franca Urevca. Omenjeno gradivo in referat so člani

republiškega sveta dobili že precej pred sejo, tako da so potem na seji sami lahko takoj začeli z razpravo o teh vprašanjih.

Velik del razprave je bil posvečen vprašanju nagrajevanja po delu tudi za vse tiste delavce, ki ne delajo v proizvodnji. Položaj je namreč tak, da morajo delavci v proizvodnji tako rekoč vsak dinar, ki ga dobijo, zaslužiti z delom, ki je na en ali drug način merjeno, medtem ko za delo uslužbencev, strokovnjakov in organizatorjev dela nimamo meril, oziroma niso pla-

čani po učinku. To pomeni večkrat privilegij, ki ga proizvodni delavci obsojajo, še posebno zato, ker se z osebnimi dohodki resničnih strokovnjakov in dobrih organizatorjev dela ravna-jo tudi dohodki nesposobnih in nešolanih delavcev v pisarnah itd.

Vendar pa na tem mestu te razprave ne bomo povzemali. Republiški svet se je odločil za drugačen način seznanjanja čim širšega kroga sindikalnega članstva s to razpravo: v posebni prilogi naše današnje številke objavljamo celoten referat Franca Urevca in razpravo Lojzeta Capudra, predsednika RO gradbincev. Izvlečke iz razprav ostalih diskutantov bomo postopno objavljali v naslednjih številkah. Gradivo o individualnih merilih dela in delitvi osebnih dohodkov pa bomo objavili kot brošuro.

MINIMALNI OSEBNI DOHODKI IN PRETIRANO VISOKI OSEBNI DOHODKI

Vsekakor pa moramo omeniti tisti del razprave, ki se je nanašal z ene strani na vprašanje minimalnih osebnih dohodkov, z druge strani pa na vprašanje pretirano visokih osebnih dohodkov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ivo Janžekovič

novi predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

Ivo Janžekovič se je rodil 26. decembra 1921. leta v delavski družini. Po osnovnem poklicu je kovinar. Se zelo mlad se je vključil v narodnoosvobodilno borbo, med katero je opravljal odgovorne vojaške in politične dolžnosti v Koroškem odredu. V Zvezo komunistov je bil sprejet leta 1943.

Po osvoboditvi je delal v tovarni dušika Ruše in v železarni Ravne. Za seboj ima dolgo delo v sindikatih. Med ostalim je bil predsednik Oblastnega odbora sindikatov v Mariboru, sekretar Okrajnega sindikalnega sveta v Mariboru, sekretar Okrajnega komiteja Zveze komunistov v Slovenem Gradcu, predsednik Okrajnega sindikalnega sveta v Mariboru, predsednik Republiškega odbora sindikatov delavcev industrije in rudarstva in do sedaj — do izvolitve za predsednika — podpredsednik Republiškega sveta ZSS. Šolska izobrazba: diploma visoke partijske šole »Djuro Djaković« v Beogradu.

ZA SEBE IN ZA DRUGE

Na zadnji seji Republiškega sveta ZSS, posvečeni predvsem nalogam, ki čakajo sindikate na področju nadaljnje razvoja delitve po delu, je bila dosežena enotnost mnenj glede vseh osnovnih postavk delitve po delu. To pa pomeni, da nihče ni dvomil v pravilnost teh postavk.

Vprašanju delitve sindikati posvečajo izredno veliko pozornost, toda pri tem nikoli ne razmišljajo samo o delitvi, temveč vedno tudi o ustvarjanju dohodka. Dohodek lahko delimo po delu, tudi če je majhen; sindikati pa niso za nizke dohodke delovnih organizacij niti za nizke osebnih dohodke zaposlenih. Ker pa vsak dohodek ustvarja delo oziroma delovni človek, sindikati poudarjajo tako močno pomen delitve osebnih dohodkov po delu zato, ker vedno, da spodbudno nagrajevanje zaposlenih pomeni večji dohodek za njih same pa tudi za druge — za družbo kot celoto. Z drugimi besedami: nobena delitev dohodka ni sama sebi namen, saj je jasno, da ne bo mogla obstajati, če ne bo zagotovila ustreznega, boljšega ustvarjanja dohodka.

Vzdušje v naših delovnih organizacijah pa je danes vse bolj »dohodkovno«; delovni ljudje želijo doseči čim večji dohodek podjetja, za sebe pa terjajo možnost, da z večjim in boljšim delom več zaslužijo in si tako izboljšajo svoj življenjski standard.

Dejstvo pa je, da danes ne delimo vsem po delu oziroma da nimamo pravih meril za delitve; dobrim delavcem damo pogosto premalo, slabim pa preveč. In to je tisto, kar povzroča nezadovoljstvo, to je tisto, kar omogoča, da bi tudi kot družba bili bogatejši.

Vemo, da povsod sloni vse na dobrih delavcih — na tistih delavcih, ki delajo dobro v neposredni proizvodnji, in tistih delavcih, ki dobro pripravljajo in organizirajo delo. Takšni delavci potiskajo naš voz naprej; imamo pa tudi takšne delavce, ki hodijo z rokami v žepih ob tem vozu — pa tudi take, ki so sedli na voz in zdaj pustijo, da jih drugi vlečejo. In dejstvo je, da včasih več dobijo tisti, ki hodijo ob vozu, in celo tisti, ki jih drugi vlečejo na vozu — manj pa tisti, ki ta voz potiskajo naprej. Se pogosteje pa se dogaja, da dobijo vsi skupaj približno enako in da je zato vedno manj tistih, ki so pripravljani pri delu zavlati rokave.

V industrijsko razvitih državah imajo dobro organizacijo dela, pa tudi proučena merila za nagrajevanje po delu tako za organizatorje proizvodnje kakor tudi za delavce v proizvodnji. Dobra organizacija dela pa ni nekaj, kar bi bilo v nasprotju s samoupravnim sistemom in tudi merila za nagrajevanje po delu — tudi če si jih izdelamo po vzoru industrijsko razvitih držav — v našem družbenem sistemu ne morejo pomeniti nič drugega kot kolektivni dogovor o tem, kako bomo med seboj razdelili ustvarjeni dohodek. In sindikati se zavzemajo za dobro organizacijo dela in pravilno delitev po delu, zato, ker oboje lahko da samo eno: večji standard vsem tistim, ki hočejo dobro delati, ki hočejo več za sebe same in za vso našo družbo.

MILAN POGACNIK

- STRAN 2: IZ UREDNIKOVE POŠTE
- STRAN 3: SINDIKAT SE VSE BOLJ UVELJAVLJA
- STRAN 4: CENIKI DEL SO

- POGOJEVALI NESTROKOVNOST
- STRAN 5: STRELOVOD ZA TURISTE
- STRAN 6: SAMO DOBER NAMEN PREMALO

- STRAN 7: DVELETNA POKLICNA ŠOLA V METALNI
- STRAN 8: BOLEČ DELOVNI KRST

TISKOVNA KONFERENCA NA EKONOMSKI SREDNJI ŠOLI V MARIBORU

ZADNJE PRED SKRAJNIM

Novinarji Dela, Večera, Radia Maribor, Prosvetnega delavca in Delavske enotnosti smo se odzvali vabilu na tiskovno konferenco, ki jo je 14. novembra sklicala sindikalna podružnica Ekonomske srednje šole v Mariboru. Za tiskovno konferenco so se odločili, da bi preko nje obvestili javnost o svojih finančnih težavah, ki so nastale zaradi nerednega dotokanja denarja v sklad za financiranje drugostopenjskega šolstva v Mariboru, zaradi nerednega oz. nepopolnega prejemanja osebnih dohodkov in tudi zaradi vmešavanja v njihove samoupravne pravice.

Mimo novinarjev so se odzvali povabilu na tiskovno konferenco tudi predstavniki nekaterih sindikalnih podružnic oziroma svetov šol drugih drugostopenjskih mariborskih šol (na lastno željo), predsednik sklada za financiranje drugostopenjskega šolstva, predsednik občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti občine Center. Vabilu pa se niso odzvali predstavniki mestnega sveta, mestnega in občinskega komiteja ZK. Iz poteka tiskovne konference posredujemo najbolj pomembne ugotovitve, seveda brez komentarja.

Ko je predsednica sindikalne podružnice profesorica Vladica Elvič uvodoma pojasnila povod sklica tiskovne konference, je poudarila, da že dalj časa trajajo prizadevanja, da bi zavodi in prosvetni delavci dobili finančna sredstva, do katerih imajo pravico, in da bi uredili vprašanja okoli vrednotenja njihovega dela. Ker se denar v sklad ni stekal tako, kot je bilo predvideno, so že junija imeli predstavniki prizadetih šol sestanek s predstavniki sindikata in SZDL

in v istem mesecu je odšla delegacija na izvršni svet. Mestni svet je organiziral sestanek s predstavniki 80 podjetij z apelom, naj nakažejo avanse. O velikih težavah mariborskega sklada je v prosvetno-kulturnem zboru poročala tudi poslanka Zoher-Durajeva Truda, članica tega kolektiva. Toda, ker so vse poti ostale brezuspešne, se je kolektiv ESS dne 4. novembra sestel na sindikalnem sestanku, na katerem so ugotovili, da dohodki šole ne omogočajo redne

dejavnosti, ne zadoščajo za kritje materialnih stroškov in izplačilo osebnih dohodkov. Na tem sestanku so tudi soglasno sprejeli sklep o minimalnih pogojih, ki jih lahko postavijo v zvezi z dotokanjem finančnih sredstev, in sklep za sklic tiskovne konference, ki naj bi bila gotovo zadnje pred skrajnim. Prejšnji teden je zatem sklical sestanek tudi občinski sindikalni svet, na katerem so bili predstavniki sklada, Mestnega sveta in Ekonomske srednje šole, toda re-

šitve v tako ozkem krogu niso našli.

SKLAD DOLGUJE 4 MILIJONE S-DIN

Malnarič Janez, direktor šole, je nato obrazložil, kolikšen je obseg dela kolektiva te šole. Izobrazuje po treh načelih: mladino v redni šoli, imajo pa tudi šolo za odrasle in dopisno šolo, skupno 1.089 slušateljev. Obveza profsorskega zbora pri 22 učnih urah tedensko je 23.100 učnih ur, toda to obvezo profsorski zbor z delom v seminarjih, kolokvijih ter pri raznih izpitih preseže za 43,6 odstotka. Ta razlika pa se v dohodku šole in v osebnih dohodkih ne pozna. Zavod nima pogodbe s skladom, saj tudi občine in delovne organizacije niso hotele podpisovati pogodb s skladom. Osnova so torej sprejeti normativi pri Mestnem svetu oziroma skladu. Vse šole so pristale na povprečni osebnih dohodek za profesorja 106.000 S-din, kar je bilo uskla-

(Nadaljevanje na 7. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Hugo Jesenski

predsednik sindikalne podružnice
Tovarne volnenih izdelkov Bača

● Glede na to, da prihajajo na delo v Bačo ljudje tudi iz zelo oddaljenih krajev in da povprečni osebni dohodki v vaši delovni organizaciji niso zavidljivi, imate verjetno precej skrbi s socialnimi vprašanji svojih zaposlenih...?

V glavnem izvirajo vsi problemi iz težav v naši proizvodnji. Ker nimamo potrebnih surovin, ne moremo delati toliko, kolikor bi radi. Zato seveda ne dosegamo plana, pa tudi drugi naši načrti trpijo na račun okrnjene proizvodnje.

Na sindikalnih sestankih se naši ljudje pogosto sprašujejo, zakaj uvaža naša družba kamgarn, zakaj uvaža vino, čemu ne trošimo deviz za zares potrebne stvari. Ne vem, kako jih naj prepričam, da teh problemov ne moremo rešiti mi. Res pa je, če bi na primer potrošili le malo več deviz za uvoz preje, potem nam ne bi bilo treba uvažati tujih kamgarnov.

Socialna vprašanja...? Na delo prihajajo v Bačo ljudje od vsepovsod. Iz tolminskega konca, nekateri celo iz bohinjskega kota. Težko je v zimskih mesecih, ko gazijo naši delavci sneg ure in ure, da pridejo v Bačo. In ker pri nas prevladujejo ženske, je problem še toliko večji. Prizadevamo si, da bi omogočili kar največjemu številu naših ljudi bivanje v Podbrdu. Imamo že tri svoje bloke, toda polovica ljudi se še vedno vozi na delo. Za novo gradnjo zaenkrat nimamo sredstev.

Rudi Kumer

predsednik sindikalne podružnice
»Slavnik«, Koper

● Kakšni so odnosi med enotami v vašem podjetju? Slišal sem, da delavci niso več zadovoljni s sedanjo delitvijo in obračunom med enotami. Hočejo imeti čiste račune. Ali je to nemogoče doseči?

»Za naše podjetje in sindikalno organizacijo lahko trdim, da so ljudje začeli sproščeno misliti in delati. Marsikaj je v odnosih med enotami še narobe in zdaj se o tem pogovarjamo. Stvari dozorevajo. Slišimo pritožbe, da so ekonomskim enotam pristojnosti še omejene in da niso samostojne. Med njimi še ni čistih računov. Čiste račune pa lahko postavimo, če bomo odpravili centralistične težnje v podjetju. Pri nas je še vedno tako, da vrednost točk in delitev med enotami ureja upravni odbor. Čeprav je to telo v stiku s političnimi organizacijami, delitev vedno ne zadovoljuje vseh delavcev. Ključni delitve med enotami so ostali stari, nismo jih objektivizirali in postavili na trdne temelje. Zato je prigovorov precej, saj gre končno za denar. Enote pa vedno bolj zahtevajo, da o porabi denarja, ki so ga s svojim delom zaslužile, tudi same odločajo, kako ga bodo delile, koliko bodo dale v sklade, pod kakšnimi pogoji ga bodo odtujevale, kam ga bodo naložile za nove investicije, da bo učinek porabe sredstev najboljši. Ko bomo za vsa ta vprašanja našli zadovoljive rešitve, bo naše samoupravljanje napravilo precejšen korak naprej. Ljudje v podjetju zdaj o tem razpravljajo, zakaj zdi se jim nepravilno, da mora enota, ki je ustvarila največ dobička, sredstva naložiti za razvoj druge enote, če vnaprej ve, da bi sama lahko z novimi investicijami denar hitreje oplodila.«

Majda Kablar

tajnica IO sindikalne podružnice
Destilerije in tovarne likerjev ALKO

● Odgovorite, prosim, na vprašanje: v čem se najbolj izražata vloga in pomen sindikata v vašem podjetju?

Upala bi si trditi, da se pri nas še ni zgodilo, da se ob kakršnih koli težavah člani našega kolektiva ne bi obvezno obrnili tudi na sindikat. Potem izvršni odbor, oziroma predsednik v njegovem imenu skupaj z ostalimi odgovornimi ljudmi skuša zadevo urediti, še preden bi preveč razgrela duhove. No, res je, da takih primerov pri nas ni veliko.

Sicer pa se po mojem mnenju vloga in pomen sindikata v naši delovni organizaciji najbolj izražata v delu na področju družbenega standarda, ki pač pomeni eno od oblik skrbi za delavca. Prav na zahtevo sindikata je bil na primer spremenjen pravilnik o dopustih, ker smo o njem menili, da premalo upošteva težavnost dela na nekaterih delovnih mestih. Naši predlogi so bili sprejeti v celoti. Tudi pri delitvi sredstev za K-15 in za regrese so samoupravni organi potrdili tiste predloge, ki jih je izobilnoval sindikat.

Problem, s katerim se trenutno največ ukvarjamo, pa je družbena prehrana. V utesnjenih prostorih, v kakršnih delamo zdaj, smo dosegli vsaj to, da je uprava podjetja zadolžila člana kolektiva, da v garderobah ljudem pred odmorom pogreje malico, ki so jo le-ti prinesli s seboj. Gradimo pa že nove prostore in tamkaj bomo uredili tudi manjšo okrepčevalnico s topljo in mrzlo hrano, tako da bo nekako sredi prihodnjega leta vendarle uresničena davna želja našega kolektiva, da bi med odmori dobivali tople malice.

Stane Ota

predsednik IO sindikalne podružnice
Industrije plutovinastih izdelkov
PLUTAL, Ljubljana:

● Delo sindikata v vašem podjetju nekako ne more zaživeti. Zakaj je tako?

Drži, da naši delavci sindikata ne občutijo tako, kot bi ga morali, kajti čisto »sindikalnih« sestankov je pri nas zelo malo. Vendar pa mislim, da število sej in sestankov ni distiveno za delo neke organizacije. Pri nas se drugače, na primer na proizvodnih sestankih, po manjših skupinah in podobno pogovorno o vsem, kar ljudi zanima, oziroma kar jih boli.

Je pa spet tako, da med našimi delavci tudi ni pravega interesa za resno in poglobljeno politično delo, v čemer bi sindikat moral videti svojo poglavitno nalogo. To je najbrž splošen problem vseh podjetij, kjer nimajo večjih problemov in kjer so se na reformo vnaprej pripravili. Pri nas je bilo tako, da smo že leta nazaj veliko vlagali v modernizacijo podjetja in proizvodnje, pridobili pa smo tudi veliko število šolanjih strokovnjakov. Tako nas reforma skorajda ni prizadela. Od povprečnih osebnih dohodkov 75.672 S-din v lanskem letu smo prišli na dobrih 92 tisočakov v prvih desetih letošnjih mesecih in kakih hujših pretresov tudi sedaj ne preživljamo.

Morda je v mojih besedah nekaj oportunitizma. Vendar sem hotel povedati, kako težko se je spoprijeti s samozadovoljstvom. Da pa vsega le ne bi videli črno, naj povem, da smo pred časom anketirali kolektiv in ugotovili, da našim ljudem močno manjka tisto, kar na splošno pojmujejo kot družbeno ekonomsko znanje. V mesecih, ki so pred nami, bomo pripravili posebne seminarje za vse naše delavce, da bi jim tako ob pomoči občinske Delavske univerze posredovali vsaj osnovno tovrstno znanje, ki pomeni prvo resnejšo osnovo poglobljenega političnega dela.

Z BOLJŠIM DELOM
OMOGOČITI VEČJI ZASLUŽEKPrivilegijev v delitvi dohodkov ne bo več, ko bodo vsi zaposleni nagradjeni po delu – Ivo Janžekovič
soglasno izvoljen za novega predsednika Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prvo vprašanje je načel predsednik ObSS Nova Gorica Aleksander Cerče, njegova izvajanja pa je nato podprl še predsednik ObSS Koper Pavle Pečar. Oba sta izhajala iz dejstva, da je spremljeni zakon o knjižgovodstvu dovedel nekatere kolektive v položaj, da zaposlenim izplačujejo samo minimalne osebne dohodke — to se pravi po 15.000 din mesečno. Pri današnjih življenjskih stroških 15.000 dinarjev (starih seveda) ne omogoča niti najskromnejšega življenja, z druge strani pa tako skopo odmerjeni minimalni osebni dohodki povzročajo pri vodstvih nekaterih podjetij mnenje, da so potem tudi povprečni dohodki 30 do 40 tisoč din na mesec »kar v redu«. Oba govornika sta bila mnenja, da bi se republika in občine morale zavzeti za povečanje minimalnih osebnih dohodkov in da bi se za to morali zavzeti tudi sindikati.

Kljub temu, da bi s povečanjem minimalnih osebnih dohodkov nastala vrsta problemov, je bil na seji sprejet sklep, da bo komisija za gospodarstvo proučila to vprašanje in da bodo nato sindikati o svojem stališču obvestili članstvo preko našega tednika.

Pretirano visoki osebni dohodki seveda niso tako oster problem, kot so minimalni osebni dohodki, vendar pa pri delovnih ljudeh ustvarjajo politično nezadovoljstvo. Ljudje se zgražajo zaradi osebnih dohodkov v nekaterih delovnih organizacijah, ki niso v nikakršnem sorazmerju s povprečnimi dohodki pri nas in ki jih v večini primerov omogoča samo monopolistični položaj posameznih delovnih organizacij ali pa visoka konjunkturna. Na Zahodu take vrste dohodkov krepko zajema država z raznimi davki, pri nas pa nimamo ustreznih predpisov, ki bi to omogočili. Zato je bilo

na seji sklenjeno, naj strokovni sindikati proučijo to vprašanje in ugotovijo, kateri dohodki so rezultat dela, kateri pa samo rezultat konjunkturalne in monopolističnega položaja raznih delovnih organizacij, pa tudi celih gospodarskih vej.

KADROVSKE SPREMEMBE
V RS ZSS

Druga točka dnevnega reda se je bile kadrovske spremembe v RS ZSS: *dosedanji predsednik Franc Popit je bil izvoljen za sekretarja IK CK ZKS in je zato dal ostavko na svojo funkcijo v sindikatih; Roman Albreht je bil izvoljen za člana IK CK ZKJ in je zato dal ostavko na članstvo v plenumu republiškega sveta; ing. arh. Niko Kralj je zaradi preobremenjenosti s strokovnim delom dal ostavko na članstvo v plenumu in v predsedstvu RS, Jovo Tišma iz Rogaške Slatine pa je dal ostavko na mesto v plenumu. Bilo je torej potrebno izbrati novega predsednika, štiri člane plenuma in dva člana predsedstva RS ZSS.*

Na predlog kandidacijske komisije, ki ga je obrazložil tov. Slavko Bohanc, so bili z javnim glasovanjem za nove člane plenuma RS ZSS soglasno izvoljeni Jože Marolt, predsednik MSS Ljubljana, Pavle Pečar, predsednik ObSS Koper, Stane Božič, predsednik ObSS Kranj in ing. Jože Ivanc iz cementarne Anhovo. Tovarisa Jože Marolt in Pavle Pečar sta bila hkrati izvoljena tudi za nova člana predsedstva RS ZSS.

Glede novega predsednika je tov. Bohanc dejal, da je kandidacijska komisija sprejela predlog predsedstva RS ZSS tudi kot svoj predlog — to se pravi, da za novega predsednika predlaga tov. Iva Janžekoviča, dosedanjega podpredsednika RS ZSS. V zvezi s to kandidaturo je bila izvršena aprobacija v sindikalnih forumih, z njo pa so bili seznanjeni tudi Centralni svet

ZSJ, Izvršni svet in Skupščina SR Slovenije, CK ZKS in Gospodarska zbornica. Omenjeni organi niso imeli pripomb na kandidaturu Iva Janžekoviča, ki je bila sprejeta tudi pri aprobaciji v sindikalnih organizacijah. Vendar pa je bilo ob tej priliki slišati tudi mnenja, da bi bilo treba sprejeti načelo večjega števila kandidatov in v tem smislu sta bila predložena kot sokandidata Andrej Verbič, podpredsednik RS ZSS, in Marjan Rožič, podpredsednik CO sindikata delavcev industrije in rudarstva.

Na vprašanje predsedujočega, ali želi glasovati tajno ali javno, se je plenum odločil za javno glasovanje in za novega predsednika RS ZSS soglasno izbral Iva Janžekoviča.

Potem, ko je dobil razrešnico, se je tov. Popit zahvalil za sodelovanje plenumu, predsedstvu, strokovnjakom in aparatu RS ZSS, kakor tudi strokovnjakom iz raznih inštitutov, profesorjem ljubljanske univerze, občinskimi sindikalnim svetom in vsem tistim, ki so prispevali k rezultatom, ki so jih sindikati do sedaj dosegli, hkrati pa jih je pozval, da nudijo vso svojo pomoč tudi novemu predsedniku slovenskih sindikatov.

Podpredsednik RS ZSS Andrej Verbič se je tov. Popitu toplo zahvalil za njegovo delo v sindikatih, hkrati pa izrazil mnenje, da njegova izvolitev za sekretarja IK CK ZKS pomeni tudi priznanje delu sindikatov in zagotovilo, da bodo stališča sindikatov dobila podporo vse naše družbe.

Ko se je zahvalil za zaupanje, ki mu ga je izkazal RS ZSS z izvolitvijo za predsednika, je Ivo Janžekovič dejal, da ne ve, če bo kos položaju, ki ga je sprejel, da pa upa, da bo duh kolektivnega dela živel naprej in da bo republiški svet s skupnim prizadevanjem uspel nadomestiti izgubo, ki nastaja z odhodom tov. Popita iz sindikatov. »Ni se nam treba izmišljati naših nalog — je dejal — saj jih življenje rojeva tako rekoč vsak dan. Dela nam vsekakor ne bo zmanjkalo, naša naloga pa je, da se organiziramo tako, da ga

bomo s skupnimi prizadevanji čimbolje obvladali.«
MILAN POGAČNIK

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV

● MURSKA SOBOTA:

Pred nedavnim je predsedstvo ObSS Gornja Radgona razpravljalo o sklepih plenuma, ki je obravnaval priprave na občne zборе, reorganizacijo sindikatov in deprofesionalizacijo sindikalnih delavcev ter priprave na konferenco samoupravljalcev. V zvezi s temi vprašanji je zavzelo predsedstvo taka stališča:

● Občne zборе sindikalnih podružnic naj bi opravili v občini v decembru in januarju, medtem ko bi se naj ta mesec temeljito pripravili nanje.

● V zvezi z morebitno združitvijo pomurskih občinskih sindikalnih svetov so menili, da bi bila taka združitve zaenkrat preuranjena in bi škodovala aktivnejšemu delu sindikatov po posameznih občinah. Pri tem so se oprli na široko razpravo v sindikalnih podružnicah, na plenum ObSS in na razgovor, ki je bil pred nedavnim v Lendavi in so se ga udeležili sindikalni delavci Pomurja. Prav tako so odložili na poznejši čas odločitve o tem, ali naj bo predsednik profesionalni delavec ali volonter.

● V zvezi z reorganizacijo pomurskih sindikatov pa so sklenili, da bi formirali strokovne odbore za širšo regijo, to je za vse štiri občinske sindikalne svete v Pomurju. Dokončno se bodo o tem pogovorili v teh dneh.

● POSTOJNA:

Občinski sindikalni svet v Postojni je pred dnevi razpravljalo o delu samoupravnih organov in v tej zvezi ocenjeval tudi delo in vlogo sindikalnih podružnic v delovnih kolektivih občine. Na osnovi predhodnih odgovorov sindikalnih delavcev so na ObSS ugotovili, da je običaj razvol samoupravljanja pri centralnih organih upravljanja, da pa ne najde poti v delovne enote. Takšna ocena pa ne velja za vse delovne organizacije. Kot primere razmeroma dobrega samoupravnega sistema so navajali Kmetijsko združenje, Transavto, Perutninarsko farmo v Neverkah, PTT podjetje, Hotel Kras in še nekateri.

Glede na trenutno stanje samoupravljanja v delovnih organizacijah je ObSS na svojem plenumu priporočil sindikalnim podružnicam, naj v naslednjih mesecih proučijo razvoj samoupravljanja v svojih kolektivih ter poiščejo vzroke za njegov zastoj.

ZAPISEK S SEJE PREDSEDSTVA OBSS CELJE

PRIPRAVA NA KONFERENCO
SAMOUPRAVLJAVCEV

Nekako do konca januarja naslednjega leta naj bi se po delovnih kolektivih celjske komune zvrstile konference proizvajalcev-samoupravljalcev, da bi potem v februarju 1967. leta strokovni odbori pri ObSS Celje že lahko organizirali v okviru svojih dejavnosti razpravo o najbolj značilnih vprašanjih, ki bolj ali manj odločilno vplivajo na celovitejšo uveljavljanje samoupravljanja v podjetjih istih oziroma sorodnih dejavnosti. Po vsem tem pa bi v Celju sklicali občinsko konferenco samoupravljalcev.

To so poglavitni sklepi zadnje seje predsedstva ObSS Celje, ki je razpravljalo predvsem o pripravah na konference samoupravljalcev. Razumljivo je, da so se člani predsedstva ob tej priložnosti pogovorili o vseh tistih zadevah, o katerih bi — po mnenju celjskih sindikatov — morali razpravljati na konferencah samoupravljalcev bodisi v delovnih organizacijah bodisi v okviru strokovnih sindikatov in končno na občinski konferenci.

Predsedstvo je pritrnilo predlogom koordinacijskega odbora za občinsko konferenco samoupravljalcev, ki meni, da bi bilo v sleherni delovni organizaciji priporočljivo, če bi razpravljali o družbeno-politični in strokovni usposobljenosti proizvajalcev, individualni in kolektivni odgovornosti. Vlogi samoupravljalcev pri planiranju kratkoročnega in dolgoročnega

razvoja, decentralizaciji na delovne enote ter oblikah in vsebini samoupravljanja v teh enotah, informiranosti kolektiva, zunanjih vzrokih, ki zavirajo učinkovito uveljavljanje samoupravljanja ter končno še o vlogi sindikatov pri razvoju samoupravljanja.

Razprava o vseh teh vprašanjih naj bi posredovala odgovor na dve temeljni vprašanji, ki sta že zdaj v ospredju vseh pričakovanih v zvezi s celjsko konferenco samoupravljalcev. Po mnenju sindikatov celjske občine naj bi namreč občinska konferenca razkrila in opredelila ovire, ki onemogočajo celovito afirmacijo ideje in sistema samoupravljanja znotraj delovnih organizacij. Drugič pa gre za vprašanje integracije samoupravnega organizma delovne organizacije s širšo družbeno skupnostjo, predvsem s stališča odnosov in vsebinske povezano-

sti ter medsebojne odvisnosti na območju celjske komune.
-mG

Iz urednikove pošte:

Cenjeni tovariš urednik!

Pošiljam vam naslednje pismo, lahko ga objavite v Delavski enotnosti:

Bralci Delavske enotnosti smo nekoliko razočarani nad dosedanjim razpletom zadeve inženirja Avsenika: zaradi domnevne izdaje poslovne skrivnosti podjetja Veriga oproščen, zaradi samovoljnega odhoda iz tovarne pa kaznovan z javnim opominom.

Prav nič se ne čudim, če je po vsem preganjanju (ki se je pozneje izkazalo za krivično) inženir Avsenik samovoljno zapustil tovarno. Saj ni odšel prvi — saj so pred njim odšli po isti poti tudi že mnogi drugi — kakor smo brali — in jih ni bilo več nazaj! Kdo bi pa za njihov odhod zaslužil opomin? (Mogoče pa je bil tudi tisti, ki naj bi mu dovolil izhod, v tem času proti njemu?) — Kakšne zvite člene pa imajo v Tovarni verig v svojem statutu, da je samo za las manjkalo, da ga niso obsodili! Pa — saj so ga enkrat prej že!

In, ko smo že ravno pri člehnih: tukaj je še vedno tistih dva tisoč obreznih členov na dan več, po zaslugi inženirja Avsenika.

Mi, bralci Delavske enotnosti bi pričakovali, da se bo zdaj, ko je disciplinska komisija opravila svoje delo, sestala v Verigi še kakšna druga komisija — in se pogovorila o koristih, ki jim jih je izboljšava prinesla — in o tem, kakšno nagrado bodo dali inženirju za to!

Anton Kocjančič

Na temo: kako izboljšati naše delo

V razpravi na zadnji seji predsedstva Republiškega sveta ZSS so rekli:

Jože Marolt,

predsednik Mestnega sindikalnega sveta Ljubljana:

V sindikatih že dlje časa govorimo in zahtevamo od samoupravnih organov ter od vodstev delovnih organizacij, naj v večji meri kot doslej razrešujejo notranje probleme gospodarjenja, ne pa iščejo vzrokov za slabe rezultate svojega dela predvsem v tako imenovanih »zunanjih činih«. Če zahtevamo že od samoupravnih organov in vodstev delovnih organizacij »obrnjenost navznoter«, smo toliko bolj dolžni tako zastaviti svoje delo v lastni organizaciji, v sindikatih. To pomeni, da smo dolžni svoje delo organizirati tako, da bo rezultat neprimerno obsejnejša in aktivnejša sodelovanja naših članov, usmerjeno pa na tista področja in na razreševanje tistih problemov, ki jih je v delovnih organizacijah treba najprej rešiti.

Lojze Capuder,

predsednik RO sindikata gradbenih delavcev:

Ko govorimo o kriterijih za izbiro novih predsednikov in članov izvršnih odborov sindikalnih podružnic, bi rad dodal tole: Bojevati se moramo proti pojavu, da po izvolitvi delavca, neposrednega proizvajalca, za predsednika sindikalne podružnice le-tega že naslednji dan po občnem zboru premestijo na delovno mesto, kjer je delo lažje (na primer za skladiščnika), da bi mogel hoditi na sestanke. Navadno je takšno delovno mesto tudi bolj plačano. Takšen predsednik sindikalne podružnice se začne bati, da bo svoj novi položaj izgubil, če se bo preveč odločno bojeval za poglobljanje delavskega samoupravljanja in uresničevanja načela delitve dohodka po delu. To vpliva na celotno politiko izvršnega odbora podružnice, ki postaja oportunistična. Ni malo primerov, ko so iz dobrega zidarja »naredili« slabe pisarniškega uslužbenca...

Jože Globačnik,

predsednik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva:

Pred občnimi zbori si moramo v sindikatih predvsem odgovoriti na vprašanje, kako smo v praksi uresničevali določila lastnega statuta in kakšna stališča smo oblikovali in sprejemali pri razreševanju problemov, za katerih razrešitev je naše članstvo najbolj zainteresirano. Odgovor na to vprašanje pa nam najbrž pove, da nam ljudje, kljub temu, da smo precej naredili, marsikaj zamerijo. Članstvo nam zlasti zameri, da smo ob nekaterih pojavih nekako »zviška« govorili, bolj za druge kot zase, ter da smo bili pri izrekanju stališč preveč deklarativni. Celotno v sindikalnih podružnicah so delavci poslušali posplošene zaključke kot: bojevati se je treba za poglobljanje samoupravljanja, delitev po delu itd., namesto da bi se konkretno in javno pogovorili, zakaj samoupravljanje pri njih nima prave moči in besede, zakaj delitev dohodka ni najbolj pravilna itd. Pred občnimi zbori bi morali čimmanj govoriti o drugih, čimveč pa o sebi.

Milan Pogačnik,

glavni in odgovorni urednik Delavske enotnosti:

Imam vtis, da lahko primerjam sindikalno delo z otrokom, ki ima veliko glavo in majhno telo. Sindikat je bil doslej forumska organizacija. Zakaj je bilo tako, vemo. Danes smo v situaciji, ko bi lahko bilo — organizacija na terenu — rastlo. Večino načelnih vprašanj smo rešili. Kriza ne obstaja v principih, kako naj se družba razvija. Kriza je v učinkovitosti izvajanja teh principov v praksi. Člani sindikata niso zainteresirani za neke »blaževne žegne«, za splošno govornje in splošna načela. Zanimajo se za konkretne rešitve konkretnih problemov. To lahko uresničijo samo strokovni sindikati, ljudje, ki se razumejo na določene zadeve. Zato na terenu ne iščejo pomoči pri organih zveze sindikatov, obratno se na razne strokovne organe, četudi niso sindikalni forumi. Ti laže konkretno pomagajo pri reševanju določenega problema.

Marjan Jenko,

predsednik RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti:

Resno bi bilo treba razmisliti, ali je struktura naše organizacije takšna, da ustreza nalogam, ki jih bodo morali v prihodnje opravljati republiški svet in republiški odbori sindikatov glede na ozračje in atmosfero demokratičnosti v našem družbenem življenju po IV. plenumu in po reorganizaciji Zveze komunistov. Po mojem mnenju naša organizacija, ki je resorsko razbita, ni več tako funkcionalna, kot bi morala biti. Republiški sindikalni svet bi moral imeti drugačno vsebino dela in drugačno vlogo kot republiški odbori. Republiški odbori so strokovni odbori in se morajo ukvarjati s problemi, ki izhajajo iz strokovnosti dela teh odborov — političnimi, organizacijskimi in čisto strokovnimi problemi sindikatov. Republiški sindikalni svet in občinski sindikalni sveti pa bi verjetno morali razpravljati o celotni politiki politično teritorialne skupnosti. Ob tem pa mora na primer naše predsedstvo — če je kolektivni forum — v praksi odražati ter kolektivno realizirati to politiko preko občinskih sindikalnih svetov in tudi republiških odborov kot strokovnih odborov, ne pa, kot je bilo doslej, da so bili republiški odbori neke vrste transmisijska republiškega sindikalnega sveta ali občinskih sindikalnih svetov. Republiški odbori sindikatov so po statutu ZSJ samostojne politične organizacije.

Uredil V. B.

RAZGOVOR Z ANTONOM BAVDKOM, PREDSEDNIKOM OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V CERKNICI

SINDIKAT SE VSE BOLJ UVELJAVLJA

Na temo, kako se uveljavlja sindikat, smo se to pot pogovarjali z Antonom Bavdkom, predsednikom občinskega sindikalnega sveta v Cerknici

»Po čem sodite, da se uveljavlja sindikat v vaši občini?« je bilo prvo vprašanje.

»V zadnjem obdobju smo se vsi, bodisi v občinskih sindikatih ali pa v sindikalnih podružnicah trudili, da bi se sindikalna organizacija tudi v naši občini res uveljavila. To sodim lahko že po tem, da se tudi v okviru sindikalne organizacije problemov nič več ne lotevamo kar tako na pamet. Zdaj vsak problem obravnavamo na osnovi že poprej izdelanih analiz, študij in elaboratov. Na ta način smo se temeljito lotili vzrokov, zakaj samoupravljanje v delovnih organizacijah stagnira, ali pa zakaj produktivnost dela ni takšna, kot bi v naših razmerah lahko bila in podobno. Naredili smo tudi vrsto primerjav, na primer kolikšna je stopnja izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti in ugotovili, da je ta razmeroma nizka, celo pod republiškim povprečjem.«

»Kako to, da se teh študij in analiz niso lotile posamezne službe na občini? Ali niso one prve poklicane, da jih izdelajo?«

»Se, ko smo na občinskih sindikatih izdelali temeljite analize določenih problemov, so nas na občini začeli posnemati. Mi pa smo se teh analiz lotili zavoljo tega, ker smo spoznali, da posamezne probleme lahko razrešujemo le, če poznamo vzroke, zakaj so problemi nastali. Toda, žal, tako delamo le v okviru občinskih sindikatov. S temi metodami dela pa nikakor ne moremo prodreti tudi v naše podružnice. Veste, izvršni odbori sindikalnih podružnic so po mojem vse preveč samostojni in premalo povezani s članstvom... Res je tudi, da se nekateri člani izvršnih odborov v sindikalnih podružnicah še zmeraj vse preveč bojijo, da bodo imeli težave, če bodo kot sindikalni delavci opozarjali na te ali one napake. Takšni delavci, ki so v obraz povedali napake, so bili doslej pogosto šikanirani, mnogokrat pa celo odpuščeni iz delovne organizacije. Menim pa, da je zdaj sindikalna organizacija že toliko močna, da se lahko uspešno postavi po robu tudi raznim samovoljnem v delovnih organizacijah. Skratka, hočem poudariti, da zaposleni vsaj v nekaterih delovnih organizacijah cerkniške občine že spoznavajo, da je sindikat celotno članstvo in ne le občinski sindikalni svet, ali pa morda le njegov predsednik.«

»Katera od akcij sindikata pa je bila po vašem mnenju v zadnjem času najuspešnejša?«

»Težko odgovorim na to vprašanje. Pa vseeno, ko takole razmišljam, se mi je v zadnjem času zdelo ena najpomembnejših akcij sindikata ob združitvi cerkniške Pekarne s Kmetijsko zadrujo. Posebna komisija pri občinskem sindikalnem svetu je izdelala več predlogov, na kakšni osnovi naj bi se Pekarna združila s Kmetijsko zadrujo. Se prej pa je omenjena komisija natančno ugotovila, da cerkniška Pekarna, kot samostojno podjetje nima nikakršne perspektive. Občinski sindikat so zavoljo tega na osnovi izdelane elaborata predlagali kolektivno združitev s Kmetijsko zadrujo. Kolektivno združitve

se je potem sam z referendumom odločil za združitve. S tem smo dosegli, da ni prišlo do nasilne združitve, kar bi se povsem lahko zgodilo.«

»Slednjič bi bilo zanimivo slišati, katere najpomembnejše naloge čakajo sindikat v naslednjem obdobju?«

»Sindikat čakata v naslednjem obdobju dve pomembnejši nalogi. Prva je nedvomno še nadalj-

nja krepitev samoupravljanja v delovnih organizacijah. Če sem konkretno, v nekaterih podjetjih naše občine še vse pre malo spoštujejo samoupravne akte. Hočem reči, da nekateri vodilni uslužbeni delajo mimo tega, kar je zapisano v statutih ali drugih internih pravilnikih posameznih delovnih organizacij. Zategadelj bo naloga sindikata v prihodnje še toliko bolj pomembna v tem, da bo ščitil medsebojne odnose, kot to določajo samoupravni akti...«

...in katera je naslednja naloga sindikata?«

»Naslednja naloga sindikata pa je razvijanje oddiha in rekreacije delovnih ljudi. To zaradi tega, ker v srednjeročnih družbenih načrtih delovnih organizacij nismo opazili nobenih postavk glede dnevne in tedenske rekreacije. Zavoljo tega si bomo na občinskih sindikatih toliko bolj prizadevali, da bi izpeljali tedensko in dnevno rekreacijo. Inštitutu za turizem smo že dali izdelati posebno študijo o tem, kaj vse delovni človek potrebuje za dnevno in tedensko rekreacijo. Študijo, ki bo veljala blizu 650.000 starih dinarjev, naj bi financirale delovne organizacije same. In to predvsem zavoljo tega, da študija potem ne bo obležala v predalih, marveč da jo bodo delovne organizacije s pridom uporabljale.«

M. Ž.

NAPOSLED V LJUBLJANI ENA SKUPNOST ZA ODDIH IN REKREACIJO

Prožna agencija za delavski turizem

Mestni sindikalni svet v Ljubljani je sprejel sklep o združitvi dosedanjih počitniških skupnosti

Domači turizem je napravil v letošnjem letu občuten korak nazaj. V času reforme smo namreč prav organizacijo oddih in rekreacije delovnih ljudi skoraj v celoti zanemarili. Po ukinitvi K-15 se je število delavcev, ki se odločajo za dopustovanje neke izven vsakdanjega okolja bistveno skrčilo. Tako danes ne moremo govoriti le o stagnaciji, temveč celo o upadanju delavskega turizma.

Rezultati letošnje turistične sezone so pomenili signal za odločnejšo akcijo sindikatov v smeri premišljene organizacije domačega turizma. Predvsem v smislu ekonomičnosti, ki bo omogočila našim proizvajalcem, da si s svojimi osebnimi dohodki zagotovijo potreben počitek v domovih ali v campih.

In kakšne so ob tem naloge sindikatov?

Rešitve današnje situacije je edino v odprtosti obstoječih zmogljivosti ter objektov in v iskanju novih oblik za razvoj delavskega turizma. To pomeni, da je potrebno stopiti korak naprej ne le v pripravljenosti in v posvecanju skrbi tem vprašanjem, ampak tudi v sodobnejši in nastalim pogojem ustrezni organizaciji. Zato je razveseljivo, da daje danes družba prednost močnejšim in širšim organizacijskim oblikam, ki naj bi zajele večje zmogljivosti in področja in ki naj bi omogočile večjo pestrost v delavskem turizmu. Šele ob tem se namreč odpirajo

ne, ki so z domovi doslej same upravljale.

Kljub temu, da so obstoječe počitniške skupnosti že doslej dokazale svojo ekonomsko uporabnost, njihova majhna materialna baza preprečuje razširjeno reprodukcijo in usposabljanje počitniških domov v centre za oddih in rekreacijo, ki bi poleg nujenja klasičnih uslug, prenočevanja in prehrane, organizirali še izlete, kulturno zabavne prireditve, ter športne in druge dejavnosti. Bodoča organizacija naj bi se v prvi fazi ukvarjala z dejavnostjo sedanjih počitniških skupnosti, poleg tega pa razvijala nekatere že začete in nove oblike rekreacije (letni oddih v domovih, campih, weekendih — na morju in v planinah, izletništvo, kulturne in športne prireditve, izposojevanje opreme za taborjenje, smučanje itd.), vzporedno s tem pa še vnaprej vključevala neizkoriščene objekte delovnih organizacij.

Osnovni motiv za ustanovitev mestne skupnosti za oddih in rekreacijo je torej v pozitivni delavskega turizma. Nova organizacija naj bi predstavljala prožno agencijo, ki bo v povezavi z delovnimi organizacijami uspešne in bolj enakomerno usmerjala letovanje skozi vse leto.

M. VEHOVEC

Pravna posvetovalnica DE

110. VPRAŠANJE:

Od 20. 10. 1966 dalje sem na porodniškem dopustu. Zanima me, kako se bo izračunalo nadomestilo osebnega dohodka, ali se bo za osnovo vzelo povprečje osebnega dohodka v letu 1965 ali pa povprečje v času od 20. 11. 1965 do 20. 11. 1966. — R. C. Velenje.

Po spremenjenem 55. členu temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju (Uradni list SFRJ, št. 29/66) se osnova za nadomestilo osebnega dohodka izračuna iz povprečnega osebnega dohodka, ki ga je zavarovanec prejel za preteklo leto in je njegov znesek dokončno ugotovljen pri delitvi osebnih dohodkov po zaključnem računu delovne organizacije za to leto. Po temtatem se bo v vašem primeru vzela za osnovo ena dvajsetina osebnega dohodka, ki ste ga prejeli za čas od 1. 1. 1965 do 31. 12. 1965.

M. VEHOVEC

111. VPRAŠANJE:

Pri nekem podjetju v Beogradu sem se v letu 1938 redno zaposlil. Ko sem v letu 1939 težko zbolel na pljučih, sem se nekaj časa zdravil v mariborski bolnišnici, nato pa nadaljeval zdravljenje na domu pri starših. Podjetju sem takoj javil, da sem zbolel in da se zdravim v bolnišnici, podjetje pa me je z

istim dnem odjavilo iz socialnega zavarovanja. Ali se mi v pokojninsko dobo šteje tudi čas bolezn, ki je trajala eno leto in pol? — R. K., Prevalje.

V zavarovalno dobo za pokojnino se po 1. odst. 126. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju vsteva čas, ki ga je zavarovanec prebil v delovnem razmerju. Omenjeni zakon nima nobene določbe, po kateri bi bilo vštetevanje časa zaposlitve v zavarovalno dobo odvisno od tega, če ste bili prijavljeni v socialno zavarovanje in če so bili plačani prispevki za socialno zavarovanje. Zato je brez pomena dejstvo, da vas je delodajalec v letu 1939 odjavil iz socialnega zavarovanja zaradi vaše bolezn. Za priznanje zavarovalne dobe zadostuje, če dokažete, od kdaj do kdaj ste bili v delovnem razmerju. V zavarovalno dobo pa se vam ne more všteti čas bolezn po prenehanju delovnega razmerja, ker zakon nima take določbe. Po 128. členu temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju se sicer vsteva v zavarovalno dobo tudi čas, ki ga prebije zavarovanec v bolniškem staležu po prenehanju delovnega razmerja, če je ta čas dobival nadomestilo osebnega dohodka po predpisih o zdravstvenem zavarovanju (npr., če je zbolel v tridesetih dneh po prenehanju delovnega razmerja in izpolnjuje pogoj predhodnega zavarovanja, tj. najmanj 9 mesecev neprekinjenega socialnega zavarovanja ali s presledki v zadnjih dveh letih najmanj

18 mesecev zavarovanja). Ta določba pa se ne more uporabiti v vašem primeru, ker vam je delovno razmerje prenehalo v bivši Jugoslaviji in niste prejeli nadomestila osebnega dohodka po predpisih o zdravstvenem zavarovanju.

Po tedaj veljavnem obrtnem zakonu iz leta 1931 je imel zasebni službodajalec pravico brez odpovedi odpustiti službojennika, če je bil ta zaradi bolezn ali nezgode dalj kot štiri tedne zadržan opravljati službo.

V zavarovalno dobo se vam bo torej všteli le čas, ko je trajalo delovno razmerje, ne pa tudi čas bolezn po prenehanju delovnega razmerja.

KUPON za pravno posvetovalnico DE

V času po IV. plenumu CK ZKJ, ko si v vse večji meri prizadevamo realno ocenjevati družbene pojave ter razreševati nasprotja med individualnimi in kolektivnimi interesi, je mogoče vse češče slišati pojem — JAVNO MNE- NJE. Vodstva družbeno poli- tičnih organizacij priporočajo vodstvom osnovnih organizacij, naj pri svojih stališčih in od- ločitvah čimbolj upoštevajo mnenje članstva, pa tudi sama so začela organizirati različne ankete, s pomočjo katerih sprašujejo svoje člane, kaj me- nijo o tem ali onem predlogu, z namenom, da bi sugestije članstva upoštevala pri do- končnem oblikovanju svojih stališč in odločitvah. Kaže to- rej, da je upoštevanje javnega mnenja oziroma mnenja čla- nov organizacij postalo sestav- ni del političnega delovanja sleherne družbeno politične organizacije.

Odkod iznenada tolikšen po- udarek potrebi po upoštevanju javnega mnenja pred oblikova- njem dokončnih odločitev? Praksa je pokazala, da so ne- katera vodstva družbeno poli- tičnih organizacij na različnih ravneh pogosto načrtovala svo- je programe dela in ukrepala na osnovi enostranskih, često subjektivno formuliranih in- formacij in na osnovi nepopol- nih podatkov tudi v primerih, ko bi morala poznati mnenja, stališča, razpoloženje in prič- kovanje ljudi, ki naj bi njihove zamisli uresničili v praksi. Jasno, da takšni »nepreverjeni« ukrepi ne morejo obroditi sadu, sprožijo pa lahko odpor. Z razvojem delavskega in

RAZGOVOR Z DR. ZORANOM ARNEŽEM, PREDSEDNIKOM KOMISIJE ZA ZOBOZDRAVSTVO PRI OBČINSKEM ZDRAVSTVENEM CENTRU V LJUBLJANI

CENIKI DEL SO POGOJEVALI NESTROKOVNOST

Dr. Zorana Arnež, predsednika komisije za zobozdravstvo pri medobčinskem Zdravstvenem centru v Ljubljani, sicer pa vodjo zobozdravstvene službe v zdravstvenem domu dr. Mihe Kamina v Mostah, smo zaprosili za razgovor na temo: kako so letos razdelili približno 1,5 milijarde S-din med posamezne zobozdravstvene ustanove na ljubljanskem področju.

Z dr. Arnežem pa smo se pogovarjali tudi predvsem zavoljo tega, ker so na zboru delovne skupnosti ljubljanske Zobne poliklinike prav njemu očitali, češ da je ome- njena komisija pod njegovim vodstvom delila sredstva socialnega zavarovanja dokaj pristransko. Zato je bila po mnenju zbora delovne skupnosti ljubljanska Zobna poliklinika prikrajšana, ker je zobozdravstvena služba v Mostah dobila po delovni skupini (teamu) 9,5 milijona S-din, Zobna poliklinika pa le 7,8 milijona S-din.

»Tovariš dr. Arnež, ali lahko odgovorite, po kakšnih kriterijih je komisija, katere predsednik ste vi, delila sredstva?»

»Najprej naj povem, da se motijo vsi tisti, ki mislijo, da je komisija pri medobčinskem zdravstvenem centru v Ljubljani, katere predsednik sem, sama razdelila 1,5 milijarde stari- h dinarjev, kolikor je bilo le- tes od socialnega zavarovanja določenih sredstev za zobozdrav- stveno službo na ljubljanskem področju. Naša komisija je izde- lala le kriterije, po katerih je Komunalni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani razdelil denar. Osnovni kriterij, ki ga je določila naša komisija, je ča- sovni normativ za zobozdrav- stvene storitve. Toda šele po želji Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani je naša komisija na osnovi dosedanjih zobozdravstvenih uslug razdelila čas za vseh 40 zobnih ambulant na področju Ljubljane in okolice. Tistim zobnim ambulantam, ki nimajo svojega zaledja, kot na primer ljubljanska Zobna poliklinika, bolnišnica Petra Držaja, otroška zobna poliklinika, železniška zobna ambulanta, smo določili, da lahko opravijo vse zobozdravstvene usluge v rednem delovnem času in ne v podaljšanem delovnem času, ali s hono- rarnimi zobozdravstvenimi del- lavci.

Tistim zobnim ambulantam, ki pa delujejo pri področnih zdravstvenih domovih in ki jim je ena osnovnih dejavnosti otro- ško zobozdravstvo, pa smo do- stavili del podaljšanega delov- nega časa. Toda podaljšan de- lovni čas smo določili izključno za otroško zobozdravstvo. Šele na osnovi določenega časa za posamezne zobne ambulante je

Komunalni zavod za socialno zavarovanje razdelil denar. Toda ker zobozdravstvena služba na področju Ljubljane ne dela uslug samo za zavarovance s tega področja, marveč tudi za zava- rovance iz drugih krajev Slove- nije, denimo z Raven na Koro- škem, iz Prekmurja in podobno, je ljubljanski Komunalni zavod za socialno zavarovanje priznal nekaterim zobnim ambulantam le 80 odstotkov tistega časa, ki ga je določila naša komisija. Mednje sodi tudi ljubljanska Zobna poliklinika, ki pa se ni držala stališč naše komisije. Prav zavoljo tega, ker je na svojih delovnih mestih obdržala zaposlene že upokojene zobozdravstvene delavce, je razum- ljivo, da je v kolektivu nastalo napeto ozračje, ker je zmanjkalo denarja. Namreč teh pristojnosti, da bi določili tudi način del- litve sredstev znotraj kolekti- vov posameznih zobozdravstven- ih ustanov, pa naša komisija nima. Hočem reči, da je delitev znotraj delovnih kolektivov zobnih ambulant ali zobozdrav- stvenih ustanov stvar vsakega kolektiva posebej. Kar pa si v ljubljanski Zobni polikliniki niso izdelali dovolj jasnih meril delitve, se je zgodilo, da so po- samezni zobozdravniki dobili visoke osebne dohodke, zobne asistentke pa zelo skromne osebne dohodke, o čemer ste že obširno pisali. Torej krivda za nezadovoljstvo med kolektivom Zobne poliklinike leži na tistih v tej ustanovi, ki so izdelali sla- ba merila delitve in nagrajevan- ja po delu in ne na naši komi- siji, kot nam očitajo.»

»Bi morda na kratko raz- ložili, zakaj ste se odločili za časovne normative zobozdravstvenih uslug in opu- stili cenike del?»

»Če bi še naprej uveljavljali cenike del za zobozdravstvene usluge, potem bi zmanjkalo denarja za zobozdravstvo v ljubljanskem področju že v prvih devetih mesecih letos. Kajti, ko smo imeli še cenike del za zobozdravstvene usluge, je to vodilo v takšno skrajnost, da so posamezni zobozdravstve- ni delavci v Ljubljani pa tudi v okolici naredili toliko uslug, da je bilo preprosto neverjetno, da bi bile te zobozdravstvene usluge lahko tudi kvalitetne. Za primer naj povem, da so šli ne- kateri zobozdravniki, ki pa jih ne bi imenoval, tako daleč, da so začeli zavarovancem poprav- ljati zdrave zobe samo zato, da bi naredili več uslug in si s tem povečali svoj osebni do- hodek.

Naša komisija pa tudi drugi strokovni organi zobozdravstve- nih delavcev pa so prišli do spoznanja, da imamo zdaj na pod- ročju Ljubljane že dovolj zobozdravstvenih kadrov. — Mimo- grede povedano, v ožjem centru Ljubljane pride na enega zob- nega terapevta le 500 zava- rovancev. — Zato lahko preidemo na kvaliteto strokovnega dela in pri zobozdravstvenih uslugah ne sme biti več odločilna kvanti- teta storitev. Za kvaliteto delo pa je potreben določen čas. Vi- dite, zavoljo tega smo se odlo- čili za časovne normative zobozdravstvenih uslug.»

»Kakšne pa so prve izku- snje s časovnimi normativi za zobozdravstvene usluge?»

»V mnogih zobnih ambulan- tah niso razumeli, ali pa niso hoteli razumeti novega sistema. Mnogo je primerov, ko so začeli celo odvrnati paciente in se iz- govarjati, saj smo dobili samo toliko in toliko denarja in da kaj več, kot so dobili denarja, sploh ne bodo delali. Moram pa reči, da je večina zobozdrav- stvenih delavcev zelo ugodno sprejela nov način časovnih nor- mativov za zobozdravstvene usluge. Vendar je obdobje štiri- h, petih mesecev, odkar smo uveljavili časovne normative, le prekratko, da bi dajal kakršne- koli sodbe. Naša komisija, ki je pregledala delo večine zobnih ambulant, kako so se znašli v okviru novega sistema, je spo- znala, da je ta pot pravilna, kajti le strokovno delo lahko da zadovoljive rezultate na pod- ročju zobozdravstvene službe.»

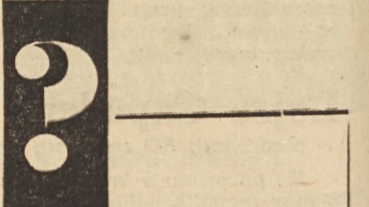
»In slednjič, ali lahko od- govorite, kaj predvidevate za prihodnje leto?»

»Predvsem se bomo za pri- hodnje leto borili za enoten koncept časovnih normativov za vso Slovenijo. Namreč večina zobozdravstvenih delavcev je za to, da gremo po poti, ki smo jo zastavili, naprej. Imamo pa že nekaj konkretnih predlogov, kako bi še izboljšali zobozdrav- stveno službo. Za samo Ljub- ljano razmišljamo, kako bi zdru- žili vse zobne ambulante v eno zobozdravstveno ustanovo. S tem bi samo pri režijskih stroš- kih prihranili blizu 300 milijon- ov starih dinarjev.»

Za danes toliko. V prihod- njem sestavku, kako še izbolj- šati zobozdravstveno službo na področju Ljubljane ter v njeni bližnji in daljni okolici, pa boste zvedeli kaj več v nada- ljevanju razgovora z dr. Zora- nom Arnežem, predsednikom zobozdravstvene komisije pri medobčinskem zdravstvenem centru v Ljubljani.

MILAN ŽIVKOVIČ

Na večeru bralcev De- lavske enotnosti, ki je bil v soboto dne 12. novembra v ptujskem gledališču, so Ptujčani spoznali člane na- šega uredništva, novinarji pa so v ustnem časopi- su obravnavali probleme ptujske komunne. O tem bomo poročali v Delavski enotnosti, ki bo izšla 3. de- cembra. K redni številki Delavske enotnosti števil- ka 47 bo takrat priključe- na še posebna izdaja iz ptujske komunne.

Na cerkljanski osnovni šoli imajo premalo strokov- no usposobljenih učiteljev. Iz leta v leto razpisujejo učna mesta za predmetni pouk, vendar se za njihove razpise nihče ne zmeni, ker napišejo na koncu razpisa — stanovanj ni.

Pred leti so cerkljanski učitelji že »videli«, kako bo v nekaj letih zrasel učiteljski blok na občinski zemlji in tako popolnil učna me- sta. Veselja pa je bilo kma- lu konec, ker je občinska skupščina svojo zemljo pro- dala po 200 do 300 din za kvadratni meter.

Menda je v zadnjem času učiteljski stanovanjski blok spet aktualen — toda občinska skupščina nima denar- ja, da bi spet odkupila svo- jo nekdanjo zemljo, ker ter- ja sedanjí lastnik bojša zanj približno 3000 din za kvadratni meter.

OD VSEPOVSOD

bleme socialnega zavarovanja, ki so zdaj, ko izkazujejo skladi precejšen primanjkljaj, izredno pereči.

● **RADLJE OB DRAVI:**
V ospredju so vprašanja aktivnosti sindikalnih podružnic. Glede konference samouprav- ljavcev so se na ObSS dogovo- rili, naj bi sindikalne podruž- nice po delovnih organizacijah imele razširjene seje s člani organov samoupravljanja, na katerih bi se pomenili o vseh tistih čimteljih, ki ovirajo več- jino razmah samoupravljanja, s tako pripravljenim gradivom pa naj bi prišli na konferenco samoupravljavcev. Predvsem se bo treba pogovoriti o med- sebojnih odnosih v delovnih organizacijah in o ponekod še močno birokratskem reševanju posameznih vprašanj ter o vlo- gi sindikatov v pogojih so- gledjenega samoupravljanja.

● **BREŽICE:**
Ceprav je bil rok za izved- bo volitev v skupščine social- nega zavarovanja izredno kratek — na račun tega je bilo izrečeno veliko ostre kritike — je občinskemu sindikalnemu svetu uspelo organizirati pri- bližno 60 predvolilnih sestav- kov po delovnih organizacijah. Povsod pa so menili, da bo tre- ba še naprej obravnavati pro- stiti.

● **KRSKO:**
K peštrim razpravam na priprave na volitve v skupšči- ne komunalnih skupnosti je prispeval predvsem visok pri- manjkaj v socialnem zava- rovanju. Komunalna skupnost Novo mesto ima nad 312 mili- jonov S-dinarjev izgube in od tega naj bi odpadlo na občino Krško kar 82 milijonov starih dinarjev. Na predvolilnih se- stankih so veliko govorili o precejšnjih bolniških izostan- kih, o pomanjkljivi preventiv- ni službi v delovnih organiza- cijah in o nezadostni povezavi med zdravstveno službo in de- lovni organizacijami. Na ob- činskem sindikalnem svetu pravijo, da bo treba o teh problemih z zavarovanci, pred- vsem pa v delovnih organiza- cijah, še posebej razpravljati, čeprav so volitve za skupščino komunalne skupnosti že mimo. Predsedstvo ObSS je sklenilo, da bodo naknadno organizirali podobne razprave še v tistih podjetjih, kjer tokrat niso vo- lili svojih predstavnikov v skupščino komunalne skupno- sti.

Modne pletenine za jesen

modna hiša

LJUBLJANA - MARIBOR

nama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA. WOLFOVA 1
NA IZBIRO

V L. NADSTROPJU:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prtí, brisače
- preproge, tekači, obloga tal, zavese
- gospodinjinski aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, lo- ščilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, tran- sistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinjinskih aparatov tudi na potrošni- ški krediti — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

nama LJUBLJANA

GOSTINSKO PODJETJE

SIDRO

Piran

vabi

v novo odprto restavracijo PUNTA, Piran, ki ima poleg 200 sedežev v restavraciji še 200 sedežev na gostinskem vrtu ter urejeno parki- rišče

PORITRETI IN SREČANJA

Ladje se ustavljajo v pristaniščih, vlaki na postajah, turisti pa v hotelih, kjer so jim vseh kuhinja, prenočišče in postrežba.

Skoraj tako znan kot hotel pa je v deželah, ki imajo razvito turistično tržišče, tudi njegov poslovodja Jože Dvoršak.

Za gostinstvo in turizem se je pravzaprav prvič izšolal na okraju kot referent za gostinstvo. Njegov smisel za stroko so potem v desetih letih amortizirali na zbornici, pred petimi leti pa je prišel za poslovodjo v Evropo, kjer je našel živ stik s turizmom in turisti.

Strelovod za turiste

turizem nekoliko spozna. Kaj lahko rečete, kakšni so naši turistični načrti? Turizem bi moral postati naša osnovna gospodarska panoga.

vožene investicije je v turizmu enako težko reševati kot v industriji. Beseda mu ni več tekla tako kot prej, ko sva se menila o Belgijcih in njihovemu sporu med Flamci in Valonci.

Nekateri pravijo, da smo že razvita turistična dežela. Se vam zdi to čista resnica? Če primerjamo naš dohodek iz turizma z avstrijskim in italijanskim, se mi zdi takšno trditve precej pretirana.

Beseda mu ni več tekla tako kot prej, ko sva se menila o Belgijcih in njihovemu sporu med Flamci in Valonci, ki se tudi kot turisti med seboj gledajo kot pes in mačka.

S kladivom

Varčevanje

Med rudarji v Zasavju je zmeraj kaj novega. Te dni kroži tale najnovejša: Kaj boš povedal, Tinač? — so bili radovedni sosedje, ko se je vrnil Tinač z zasedanja delavskega sveta.

va, da mora poslati za vsakega knapa posebej, vsak mesec sproti, točne podatke o tem, koliko dni je vsak posameznik prebil v jami, kakšen je bil njegov zaslužek?

O tistem, kar je sledilo, raje molčimo. Tinač je lahko v splošni zmedbi povedal samo še to, da je pač tak predpis za vse tiste, ki imajo beneficijan delovni staž. Res ni, da bi ponavljali vse sočne izraze, s katerimi so si dali duška knapci.

Takšni smo: počasi se privajamo, da na vseh koncih in krajih stiskamo; dinar nam je postal bolj svet, kot je bil kdaj koli doslej. Varčevati skušamo celo tam, kjer skorajda ni kaj privarčevati.

Potem je začel pripovedovati, skrajja umirjeno, potem pa vse bolj zagreto. Pomislite, fantje, delavski svet je tri ure premeleval proizvodne stroške.

Potem pa je sekretar prebral dopis od socialnega zavarovanja, v katerem le-ta zahte-

je za druge... (m)

... po prstih

Pogovori z upravljavci Pogovori z upravljavci

TUDI DOBRA BESEDA PRINESE DENAR!

Če hočeš prodati kate-rokoli robo, je uslužnost do kupca prvo. je na začetku našega pomenka poudaril Rado Lukežič, skladiščnik in predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice v ljubljanskem podjetju »Gramex«.

Torej je reforma povzročila, da ste vsi tisti, ki delate v trgovini, začeli bolj misliti na to, v kakšnih odnosih ste s kupci — potrošniki? Ni namreč še tako dolgo, ko ste bili trgovci nekaterih strok, na primer tudi vi, ki prodajate gradbeni material, pravcati monopolisti in je bilo skoraj vseeno, kako ste gledali na potrošnika, saj ste lahko prav vse prodali...

Ne trdim, da se tudi pri nas v prejšnjih letih ne bi dogajal takšni primeri. Mislim pa, da so vendarle pomenili bolj izjemo kot pa pravilo. Ze dolgo se namreč zavedamo, da takšna pot ne vodi daleč, predvsem pa ne more biti perspektivna. Vsi ukrepi za stabilizacijo tržišča, pa čeprav so doslej mnogi čisto spodleteli, so vendarle opozarjali, da bo na trgu lahko uspeval le tisti, ki bo konkurenčen.

ne artikle, bi se enkrat moralo zalomiti. Kaj pa bi bilo potem? No, pri nas smo s tako politiko in s takim gospodarjenjem dosegli, da se je navzlic reformi količinski promet v enem letu povečal za dobrih 30 odstotkov, vrednostno pa — kolikor vem — še nekoliko več. Se celo cene pri nekaterih artiklih, na primer pri keramičnih ploščicah za oblaganje sten in tal, smo lahko znižali na raven tovarniških cen. To pa zato, ker kot veliki kupci pri proizvajalcu lahko dosežemo ugodnejše nabavne pogoje.

Verjamem vam, da boste kot član trgovskega podjetja tudi reklamirali svojo delovno organizacijo, saj je to trgovcem tako rekoč prirodno. Vendar pa: ali morda le ne obstajajo še kakšni drugi, globlji vzroki, da se pri vas v Gramexu toliko trudite, da bi ustregli kupcem v času, ko gradbeništvo ni z rožicami postlano? Prej ste omenili nekaj o nagrajevanju?

Vse to, o čemer sem doslej govoril, je med seboj tesno povezano. Glavni vzrok pa najbrže le bo nagrajevanje. Kot sem že rekel, smo plačani po učinku. Da moje besede ne pomenijo le gole fraze, kakor je to marsikje drugod, bi rad o tem nekaj več povedal. Stal-

ni del osebnega dohodka imamo odmerjen po analitični oceni delovnih mest, medtem ko vrednost točke določajo realizacija prometa, plačana realizacija in še nekateri drugi kriteriji, ki so zelo različni po

posameznih naših dejavnostih. Mislim, da smo pri nas na zelo zanimiv, predvsem pa učinkovit način rešili deliteve po delu za strokovne službe oziroma za posameznike, ki v teh službah delajo. V likvidaturi računov morajo na primer svoje delo opraviti najkasneje v

treh dneh. Če zamudijo, evidentiramo pa delo slehernega posameznika, lahko izgubijo do 10 odstotkov osebnega dohodka po stalnih osnovah. Podobno je v fakturnem oddelku ali kje drugod, kjer imajo opravka z denarjem. Ravno ob zadnjem izplačilu se je na primer zgodilo, da je ves tranzitni oddelk ostal za 12 odstotkov pod vrednostjo točke, ker je eden od članov te enote pošteno »zdrsnil«, skratka preveč zamudil z izvršitvijo svojega dela. Prizadeti, sicer eden najboljših uslužbencev, pa je dobil kar 17 odstotkov manj osebnega dohodka, kot bi mu sicer pripadalo po uspehu njegove enote. Bolj »komodno« delo ga je tako veljalo skoraj 30 tisočakov...

Poslužujemo pa se tudi drugih oblik stimulacije, da bi denar hitreje krožil, da bi bolj ekonomično poslovali. V malo-prodajnem oddelku na primer dobijo le 10 odstotkov na njihove osnovne, če gotovinski promet povečajo za določen odstotek nad planom. Se posebno stimulirajo dobijo, če kupci v dogovorjenem roku plačajo svoje račune. Kako jih o tem prepričajo, je njihova stvar, spleta pa se jim, kajti to nanese denar, ki se pozna v kuretli! Podjetju pa se tudi izplača, če ima več prostih sredstev... Prav zaradi tega je tudi računovodstvo posebej stimulirano za zmanjševanje terjatev nasproti kupcem; za 200 milijonov S-dinarjev znižanih terjatev si uslužbenci računovodstva razdele 260.000 S-dinarjev posebne nagrade. Te in še drugih oblik stimulacije pa so bili doslej deležni vsi, ki so bili doslej deležni vsi, kaj, s kakšno delovno možnost. Tako mi vsi, vsak zase in po svoje, zidamo svoj zaslužek... (m)

SPET NA TEMO: NAPOSLED PRIJETNEJŠI DNEVI V ČATEŠKIH TOPLICAH?

ČATEŠKE TOPLICE V DVOJNJIH ŠKRIPCIIH

Zakaj sta odstopila predsednik upravnega odbora dr. Vjekoslav Nankovič in predsednik delavskega sveta dr. Ante Franovič

- Kolektiv Čateških Toplic je v zadregi. Nove razmere, ko socialno zavarovanje ne pošilja več zavaro-vancev na zdravljenje, obetajo namreč tej delovni organizaciji kaj malo rožnate perspektive.
Za zdaj so odpustili v Toplicah 15 ljudi. Tisti, ki so ostali, pa prejema 80-odstotne osebne dohodke.
Zaradi gospodarjenja po novem...? Zaradi težav, ki jih je prinesla gospodarska reforma...?
Prvič zaradi tega. Drugič pa zato, ker tudi v samem kolektivu ni vse tako, kot bi naj bilo v delovni organizaciji, ki je v hudih škripcih.

ti. Že davno bi morala svoje mesto prepustiti komu drugemu. Bolj sposobnemu. Skratka, v Toplice ne sodi več, vsaj kot računovodkinja ne. Približno isto bi veljalo tudi za direktorja, ki je ob težkih spodrsjlajih računovodstva mirno stal ob strani, pa za šefa strežbe, Gizo Dukič, oziroma »drugega direktorja«, kot jo imenujejo v Brežicah.

TOPLICE SO PRERASLE STARO GARDO
Vsekakor je treba v Čateških Toplicah marsikaj razči-stiti, je na seji dejal Ivan Živič, predsednik ObSS. »Prime-rov, da so ljudje nezadovoljni v Čateških Toplicah, ni malo. Preveč jih je, da bi lahko držali roke križem. Sodin pa, da ome-njeni ostavki ne predstavljata rešitve. Pot, ki sta jo začrtala samoupravnim organom v tej delovni organizaciji dr. Nankovič in dr. Franovič, je samo hval-e vredna, zato bi bilo škoda, če bi že na začetku vrgla puško v koruzo...«

glavnem »stara garda«: računovodkinja, direktor in šef strežbe oziroma »drugi direktor«. Z imeni teh ljudi povezujejo v Brežicah nesolidnost, zgrešeno poslovno politiko in še marsikaj, s čimer si danes beli glavo služba družbenega knjigovodstva. Ker pa komisija SDK spominja pri svojem delu na skromno živalco z lastno hišo, so sklenili na omenjenem sestanku v Brežicah, da v najkrajšem času obišče Čateške Toplice komisija za družbeni nadzor pri Občinski skupščini. Seveda ob tem ni treba poudarjati, da vsa stvar ne bo šla mimo sveta za gospodarstvo.

MOŽJE, KI NISO MOŽJE (ALI: NEKATERI SE BOJIJO)
To je bil tudi povod za razširjeno sejo ObSS Brežice, ki ji je poleg omenjenih dveh zdravnikov prisostvovala tudi večina najpomembnejših občinskih mož iz Brežic. Tja od predsednika občinske skupščine Milana Šepetavca, do članov ObSS. Dnevni red je vseboval eno samo točko: razmere v Čateških Toplicah.

»Delavski svet Čateških Toplic je na svoji zadnji seji ponovno načel vprašanje našega poslovanja, je dejal dr. Ante Franovič. »Hoteli smo predvsem razčistiti zadevo okoli naše računovodkinje Milice Tomše, ki je povzročila naš delovni organizaciji v zadnjih letih ogromno škodo. Ker je njena krivda dokazana, razen nas jo je ugotovila tudi služba družbenega knjigovodstva, in ker je Milico Tomše že pred leti kaznovalo Gospodarsko sodišče, sem predlagal, da računovodkinjo izključimo iz naše delovne organizacije. Enako so sodili o tej stvari tudi predsednik UO dr. Vjekoslav Nankovič in predsednik sindikalne podružnice Franc Gramc. Glasovanje članov delavskega sveta je potrdilo, da Milica Tomše med nami nima kaj iskati. Nekaj minut po glasovanju, medtem je bil odmor, pa so nekateri članj delavskega

»Pri vsem tem ne gre za odstopanje od načel oziroma za odstopanje od boja za solidno poslovno politiko in medsebojne odnose, je poudaril dr. Ante Franovič. »Ne mečem puške v koruzo, ampak svoje nalivno pero! Nočem več podpisovati stvari, ki so za moje pojme nemogoče. Nočem ljudem odgovarjati za tisto, kar sam ne odobravam, proti čemur glasujem. Med drugim na primer ne morem razumeti, zakaj se nismo najprej poslovlili od naših honorarnih uslužbencev, ki so že v pokoju, če smo že morali postaviti na cesto kar 15 ljudi. Teh in podobnih stvari ne odobravam, zato odstopam. Našim ljudem enostavno ne morem več pogledati v oči...«

Lonček je namreč prekipele. Ker so Čateške Toplice očitno prerasele sposobnosti svojih vodilnih uslužbencev, bo treba med drugim sprožiti pred celotnim kolektivom poleg omenjenih problemov tudi vprašanje koncepta te delovne organizacije, saj za vse skupaj ni več veliko časa. Za to bo poskrbela sindikalna podružnica, ki bo storila vse, da zadeve pridejo na pravi tir. A. ULAGA

DELAVSKA ENOTNOST
Jaslisto Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGACNIK

SKUPNI IMENOVALEC PETIH GRADBENIH PODJETIJ

Pet primorskih gradbenih podjetij: Stavbenik iz Izole, Gradnje iz Postojne, Kraški zidar iz Sežane, Gorica iz Nove Gorice in Primorje iz Ajdovščine, pripravila pogodbo o poslovnem tehničnem sodelovanju, ki naj bi uredila med njimi boljše poslovne odnose in smotrno delitev dela. Sodelovanje med petimi gradbenimi podjetji je v zadnjem obdobju postalo gospodarska nujnost. Prejšnja zaprtost, ko podjetja niso videla čez svoj plot, postaja poslovno brezuspšna. Prvi znaki, da gradbena podjetja na Primorskem izgubljajo dela na tržišču, ki je njihovo naravno zaledje, so se pokazali letos, ko so nekatera gradbena podjetja iz notranjosti posegla v obalno področje. Celotno področje Belega križa, zazidava, urbanistična in komunalna ureditev, je šlo v tuje roke. V takšnem položaju je pet gradbenih podjetij na Primorskem potegnilo za zasilno zavoro. Sklenili so, da proučijo pogodbo o poslovnem in tehničnem sodelovanju in da ustanovijo svoje združenje.

Pogodba, ki jo pripravila pet gradbenih podjetij skupaj z Invest birojem v Kopru, naj bi uredila nekaj področij, ki lahko vplivajo na boljši poslovni uspeh podjetij. Njihovo poslovno sodelovanje se v začetku omejuje na koncentracijo težkih gradbenih strojev, na skupno izobraževanje kadrov, na skupno raziskovalno delo na področju organizacije poslovanja in na usklajevanje obrtniških storitev.

GLASBENI STROJI SO SLABO IZKORIŠČENI

Raven opremljenosti petih primorskih gradbenih podjetij z gradbenimi stroji je nekoliko nad povprečjem gradbeništvu v državi, ohranjanje pa v odnosu do ostalih gospodarskih dejavnosti obeležje zaostalosti. Med podjetji, ki nekoliko izstopajo, je Primorje iz Ajdovščine, ki pa se ukvarja pretežno z nizkimi gradnjami, kjer brez strojev ne gre. Struktura opremljenosti s stroji teži k univerzalnosti tudi že pri majhnih podjetjih, saj je skoraj vsako podjetje opremljeno s stroji za zemeljska dela, za vertikalni in za horizontalni prevoz. Podatki, ki so jih zbrali med gradbenimi podjetji, kažejo, da je izkoriščenost strojev nezadovoljiva. Analiza stopnje izkoriščenosti težkih gradbenih strojev pove, da predstavljajo resnične obratovalne ure strojev komaj 49 % možnih obratovalnih ur ene izmene. Obratovalne ure so pri nekaterih podjetjih izredno nizke. Tako ima Stavbenik v Izoli svojo težko gradbeno mehanizacijo izkoriščeno samo s 23 %, Gradnje iz Postojne z 69 %, Gorica iz Nove Gorice s 47 % in Primorje iz Ajdovščine s 52 %. Pri tako slabo izkoriščeni težki gradbeni mehanizaciji pa so stroški za redno vzdrževanje nesorazmerno visoki, večajo pa se tudi zaradi odplačevanja anuitet in amortizacije. Tako gradbeni stroji v mnogih podjetjih ne kopljejo zlata, ampak jamo izgube. Ker med primorskimi podjetji ni dosežena specializacija proizvodnje, pomeni za njih mehanizacija precejšnje ekonomsko tveganje.

Pretežno splošna usmeritev vseh petih gradbenih podjetij na Primorskem pa že sama po sebi ne ustvarja pogojev za visoke učinke mehanizacije. Tako je strojna opremljenost podjetij zaradi slabe izkoriščenosti hudo breme in mnoga podjetja ne zmorejo vseh plačil za stroje.

Prav nič boljša pa ni slika, ki jo dobimo o izkoriščanju prevoznih kapacitet. V izkoriščanju vozil imajo podjetja prav tako velike luknje. Število dni, ko so bila vozila na delu, znaša komaj 83 %, ko so bila vozila sposobna za prevoz.

Zaključiti, ki so jih gradbenici iz teh podatkov dobili, niso neprimerni. Vsako podjetje zase ni zmožno nakupovati vseh gradbenih strojev, ki jih pri svojem delu rabi, zlasti se, če upoštevamo, da so cene gradbenih strojev pri nas, preračunano v dolarsko vrednost, od 30 do 60 % dražje kot v deželah zahodne Evrope. To dejstvo sili k razvoju gradbenih podjetij obrtniškega tipa. Pogodba, ki jo primorski gradbenici snujejo, pa naj bi te težnje zaježila s koncentracijo težkih gradbenih strojev v enem centru za vsa podjetja. Združili bi sredstva za nakup novih strojev, pa tudi stare bi izkoriščali vsi skupaj s posojanjem in najemanjem za določena dela. Takšno obliko medsebojne pomoči s stroji v tujini že poznamo. Podrobnejše pogoje izkoriščanja strojev pa bodo seveda obdelali s pogodbo, pa tudi obračunavanje odškodnine in plačilne pogoje.

NAPREDEK TUDI NA DRUGIH PODROČJIH

Poslovno sodelovanje primorskih gradbenih podjetij pa ni omejeno samo na boljše izkoriščanje težkih gradbenih strojev. Snujejo tudi se druge načrte, ki naj bi služili boljši poslovni povezavi. Združiti nameravajo tudi dosedanje izsledke in izkušnje pri gradnjah, tako da bi razvili skupen tip individualne hiše, izvozne hiše in turističnih tipiziranih gradenj. Dosedanje najboljše rešitve bodo združili, da bi se tako trdno zadržali ne samo v obalnem pod-

ročju, temveč tudi v drugih krajih in v tujini. V ta namen ustanovljajo skupni inženiring pa tudi Invest biro naj bi jim utiral pot na tržišču, kot njihovo projekтивно podjetje.

Velike gospodarske rezerve, ki do njih lahko skupaj pridejo, se skrivajo tudi v izobraževanju. Izobraževanje kadrov naj bi zaupali izobraževalnemu centru Stavbenika v Izoli, ki je za to nalogo najbolj usposobljen. S tem bi se izognili razpisništvu in drobljenju sredstev za izobraževanje. Zaradi težkih pogojev dela ima gradbeništvu na splošno veliko fluktuacijo delovne sile. Delavce je treba neprestano priučevati. Stroški za to so težko izmerljivi, je pa gotovo, da niso majhni. Sedaj vzdržuje ta Gorica in Stavbenik svoj lastni izobraževalni center, da zadostita potrebam. Vprašanje pa je, če je to najboljše. Ne-

smiselno bi bilo, ko bodo dozorili pogoji za skupno programsko usmeritev, da še naprej vsak skrbi za izobraževanje svojih kadrov. Ze zaradi kvalitete in raznolikosti profilov menijo, da bodo morali uskladiti skupne napore za izobraževanje.

Podobno kakor z izobraževanjem je tudi z izkoriščanjem obrtniških storitev. Gradbeno podjetje v Gorici je do sedaj najbolj razvilo obrtniške delavnice, ki bi lahko sčasoma nudile svoje izdelke tudi ostalim gradbenim podjetjem.

Razgovor med gradbenimi podjetji na Primorskem je stekel s potrebo po sodelovanju. Nezadovoljstvo nad staro dediščino v gradbeništvu je takšno (temu niso krive samo objektivne razmere), da morajo najti skupni jezik, če nečajo, da si bodo sami izkopali grob.

Z. TOMAZEV

OB KRITIKAH NA RAČUN VODNEGA PRISPEVKA

Samo dober namen — premalo!

Delovne organizacije plačujejo vodni prispevek zato, da bi na ta način zbirali sredstva za vse tisto, kar razumemo pod pojmom — urejanje voda, ki jih sicer iz dneva v dan in vse bolj onečejajo industrijske odplake, kajti le redka podjetja so poskrbela za zadostne in dovolj učinkovite čistilne naprave.

Zaradi izkušnje iz prejšnjih let, ko so se ta sredstva zbirala po občinah in ko je vodni prispevek pomenil najbolj "legalno" obliko prelivanja sredstev iz podjetij v občinske proračune (ne da bi pri tem prizadeali samoupravni organi imeli vsaj malo besede!), se od letos dalje ta denar zbira v republiškem vodnem skladu. S tem naj bi preprečili nenamensko trošenje sredstev in ta denar torej v celoti uporabljali za regulacijo naših voda, zaščito pred poplavi, za kredite za gradnjo čistilnih naprav in za druge podobne namene.

Zakonodajalcu torej ni mogoče očitati, da ne bi imel najboljših namenov, ko se je odločil za koncentracijo vseh teh sredstev, čeprav je s tem prizadel občine, ki po novem ne morejo več razpolagati s temi sredstvi, ki naj bi se jih na primer letos nabralo nekaj manj kot štiri milijarde starih dinarjev. Tudi delovne organizacije pravzaprav ne bi imele nobenih pripomb, če bi bilo poskrbljeno za to, da bi v novih organizacijskih oblikah hitreje odpravljali razne stare anomalije, ki še zdaj povzročajo nerealno odmero vodnega prispevka.

RAČUNI »NA PAMET«

Podobne težave, čeprav v milnejši obliki, doživljajo tudi druge papirnice in še nekatera podjetja. Skoraj vse naše delovne organizacije pa so dodatno prizadete še s tem, da jih je Vodni sklad SRS, oziroma občinske skupščine v njegovem imenu, obremenil za plačevanje vodnega prispevka z zneski, ki po podatkih podjetij ne ustrezajo dejanski porabi oziroma stopnji onesnaženosti vode. Če je neko

KAJ PRAVIJO ODGOVORNI?

Zgolj teh nekaj podatkov in dejstev zgovorno opozarja na neurejene konkretne razmere v vodnem gospodarstvu, čeprav je — kot je bilo omenjeno v uvodu — politika glede vodnega gospodarstva jasna. Za odgovor na vsa ta in še nekatera druga vprašanja smo prosili pomočnika sekretarja za urbanizem inženirja Lojzeta Blenkušca. Med drugim nam je povedal tole:

NAMESTO POHVALE — KAZEN!

Najbolj drastično opozarja na neurejene razmere primer Tovarne papirnice in celuloze Djuro Salaj iz Vidma-Krškega. Tudi ta tovarna, kot vsaka druga papirnica, potrebuje za svojo proizvodnjo ogromne količine vode, ki jo črpa iz Save. Ni treba biti modrijan, da bi človek lahko vedel, kakšna je Sava pri Krškem — potem ko so se vanjo stekle odplake iz jeseniške železarnice, industrijskih podjetij ljubljanskega bazena, trboveljske cementarne in zasavskih premovalnikov. Zato morajo vodo v papirnici pošteno očistiti, da sploh lahko proizvajajo papir bele barve. Voda, ki jo po opravljenem tehnološkem procesu izpuščajo nazaj v Savo, je toliko čista, da bi v njej lahko živele celo ribe, ki jih sicer v Savi pri Krškem skorajda ni več. Vendar pa mora papirnica Krško vseeno plačevati prispevek za onesnaženje vode (kar skupaj z odškodnino za uporabljeno vodo predstavlja vodni prispevek), ker nima takih čistilnih naprav, ki bi ustrezale veljavnim predpisom. No, ker pa je tako, bodo krški papirničarji tudi letos plačali kazen za to, ker so prečistili vsako vodo. Razen tega bo letošnji »vodni davek« približno trikrat višji, kot je bil na primer lani, ker se je hkrati z novimi predpisi spremenil tudi način ugotavljanja onesnaženja vode.

S številkami za vodni prispevek bodo plačali več kot 120 milijonov, dodatno k temu pa še prispevek za uporabljeno vodo iz vodovodnega omrežja (kar je tudi treba plačati), potem prispevek za Vodno skupnost Dolenjske, katere član so in ki med drugim ureja obrežje Save, naposled pa še odškodnino za onesnaženje vode, ki jo plačujejo ribičem. Vse to bo naneslo okoli 200 milijonov S-din, kar predstavlja eno petino skladov te tovarne, oziroma dvomesečni osebni dohodek.

V Čatežu ob Savi dograjujejo obrambni zid, ki bo zavaroval pred poplavi cesto, ki od Brezice vodi na avto cesto oziroma proti Čateškim Tokilcam
Foto služba DE

podjetje na primer še pred leti prijavilo večjo porabo vode od dejanske, da bi na tej osnovi lahko preneslo neka sredstva v občinski proračun in njegove sklade, jim glede na te podatke še zdaj odmerjajo vodni prispevek. Ugovori zaležejo toliko kot nič, ker komisije strokovnjakov enostavno ne zmorejo v kratkem času ugotoviti dejanskega stanja, čeprav se trudijo, da bi to storile, kajti dela imajo preveč. Njihova dolžnost namreč ni samo to, da preverjajo ugovore prizadetih podjetij, ampak morajo ugotoviti tudi to, zakaj vodna statistika izkazuje porabo 200 milijonov kubikov vode letno v Sloveniji, računov pa je bilo izdanih le za 130 milijonov kubikov porabljene vode. Tudi register vodnih zavezancev, torej spisek podjetij, ki so dolžna plačevati vodni prispevek, namreč nastaja šele zdaj, čeprav bo vsak čas minilo leto, odkar veljajo novi predpisi o vodnem prispevku.

»V trenutnem položaju poskušamo sporne zadeve urejati od primera do primera, pač glede na možnosti posameznih podjetij. Zadovoljni bomo, če bomo te zadeve do konca leta vsaj v glavnem spravili na čisto, kot se temu reče. Za naprej pa predvidevamo, da bi plačevanje vodnega prispevka uredili različno po panogah, upoštevaje po možnosti tudi specifične pogoje pod-

sklad SRS namenja približno polovico vseh sredstev za redna vzdrževalna dela na drugih področjih, odobrava prve kredite za gradnjo čistilnih naprav in pripravila kompleksne programe za enako učinkovito obrambo pred poplavi na drugih najbolj ogroženih področjih, na primer v Pomurju in v Mariboru.

MILAN GOVEKAR

Ali veste...

...da je dalo strokovno razvojno delo na področju veterinarstva v Sloveniji v zadnjih letih vrsto praktičnih rezultatov. Tako nam je uspelo s pomočjo vakcine, ki so jo iznašli in izdelali naši strokovnjaki, povsem zatreti nalezljivo ohromelost prašičev. Znano je tudi, da je bilo v povojnih letih

približno 40 % krav in telic jalovih zaradi kužne spolne bolezni — trihomonioze. Naša strokovna služba je s povsem novimi prijemi že v nekaj letih bolezen odpravila in tako omogočila uspešno reprodukcijo goveje živine...

...da je jugoslovansko gospodarstvo v zadnjih dveh letih odpuščilo kakih 145.000 odvečnih delavcev, istočasno pa so se družbene službe, ki naj bi se debirokratizirale, »okrepile« s 15.000 delavci.

Na temo REFORMA so rekli

JOŽE MAROLT, na seji Mestnega sindikalnega sveta Ljubljana:

Reforma je prinesla razgibanost v delovne organizacije, ki so poiskale notranje rezerve. Tako v celoti zaznamujemo boljše uspehe gospodarjenja. Tudi ni bojazni, da bi večja sredstva, ki ostanejo delovnim organizacijam, nesmotno delili. Osební dohodki so namreč v večini ljubljanskih podjetij izravnani s stopnjo produktivnosti in tudi v delitvi na osebne dohodke in sklade je po zaslugi odločitev samoupravnih organov pametno razmerje.

Dr. MIHA POTOČNIK v intervjuju o odnosih med zvezno in republiško zakonodajo v Delu:

Sele reforma in IV. plenum CK ZKS sta odkrila ovire ter postavila tudi ostrejšje zahteve za resnično spoštovanje ustavnih načel in posameznih ustavnih določb... Tudi v zakonih, ki bi morali nastajati na zares demokratičen način, bi morale priti do izraza vse bolj pravice samoupravljalcev ter njihovo neposredno odločanje. Vsi državni organi, posebej pa še skupščina, so neposredno poklicani in po ustavi zavezani, da z vso svojo dejavnostjo širijo in razvijajo vse oblike družbenega samoupravljanja in socialističnega demokratizma.

CVIJETIN MIJATOVIČ na seji CK ZK BiH:

Predreformna miselnost je v praksi ponekod še precej močna. To miselnost lahko opazimo pri poskusih, da bi sanirali izgube in odpravljali nelikvidnost po logiki starega administrativno proračunskega sistema, ne pa po ekonomski logiki.

MILOŠ MINIČ na skupščini stalne konference mest v Mostarju:

Ukrepi gospodarske in družbene reforme imajo enake družbene ekonomske in politične posledice v komuni, kakor v vsej družbi. Tudi te določbe pomenijo deatizacijo in spodbudo za razvijanje vseh odnosov na osnovi večje gospodarske samostojnosti delovnih organizacij.

DVELETNA POKLICNA ŠOLA V METALNI

Iz proizvodnje za proizvodnjo

Sistem izobraževanja je prilagojen proizvodnji in izkušnjam

V začetku tega meseca je bila v mariborski Metalni majhna slovesnost: z delom je pričela dveletna poklicna šola. Marsikdo za to ne ve. Še več pa je tistih, ki tej stvari ne pripisujejo večjega pomena.

Dejansko je omenjeni korak Centra za izobraževanje v Metalni neprecenljive vrednosti. Dveletna poklicna šola rešuje namreč bikiati dve stvari: vprašanje mladih fantov, ki niso dokončali osemletke in danes tavajo po ulicah, ker se ne morejo zaposliti, in drugič, vprašanje kvalificiranih delavcev, ki jih Metalna še vedno močno potrebuje.

»Dolgo smo razmišljali v našem Centru za izobraževanje o usodi mladih ljudi na območju Maribora, ki iz kakršnihkoli razlogov niso zaključili obveznega osemletnega šolanja,« priveduje Franc Žehelj, šef Centra za izobraževanje v Metalni. »Med temi so namreč tudi otroci staršev, ki so zaposleni v Metalni. Praksa kaže, da vse pradi na to mladino pozabljamo. Domala vsa vrata so danes tem ljudem zaprta. Zato se ne čudim velikemu številu mladoletnih prestopnikov, ki brezicljno pohajkujejo in iščejo razvedrilo na ulici. Ob vsem tem pa je vznikli ideja o naši dveletni poklicni šoli...«

»Je torej iniciator omenjene šole Center za izobraževanje?«
 »Na vprašanje mladih ljudi, ki niso dokončali obveznega osemletnega šolanja, je opozoril že naš upravni odbor,« mi razloži tov. Žehelj. »Center pa je dal pobudo za ustanovitev šole. Seveda smo izdelali tudi potreben elaborat...«

»Mi lahko kar najbolj konkretno poveste, kaj ste nameravali doseči z omenjeno šolo?«

»Za leta in leta imamo v podjetju problem s kvalificiranimi delavci. Pomagamo si na vse mogoče načine. Tako smo priučili že lepo število naših ljudi iz sosednjih republik, vendar se praksa ni obnesla. Trud in pa sredstva, ki jih je naša skupnost vložila v šolanje ljudi od drugod, se enostavno niso obrestovali. Zakaj... V glavnem zavali, ker je pomemilo tem ljudem naše podjetje le nekakšno odnašajočo desko. Ne glede na posodbe so nas zapuščali in nam povzročali težave. No, ob vsem tem smo se istočasno spravedali, kam s tistimi ljudmi, ki niso dokončali osemletke in se po zakonu o delovnih razmerjih ne morejo zaposliti v težki industriji. Teh v Mariboru ni tako malo. Še nedavno jih je bilo prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje blizu 180. In ko smo ustanovili šolo, smo mislili na vse to. V bistvu smo si želeli zagotoviti sposobne kvalificirane delavce, istočasno pa iztrgati mlade ljudi vplivu ulice in slabih družbe...«

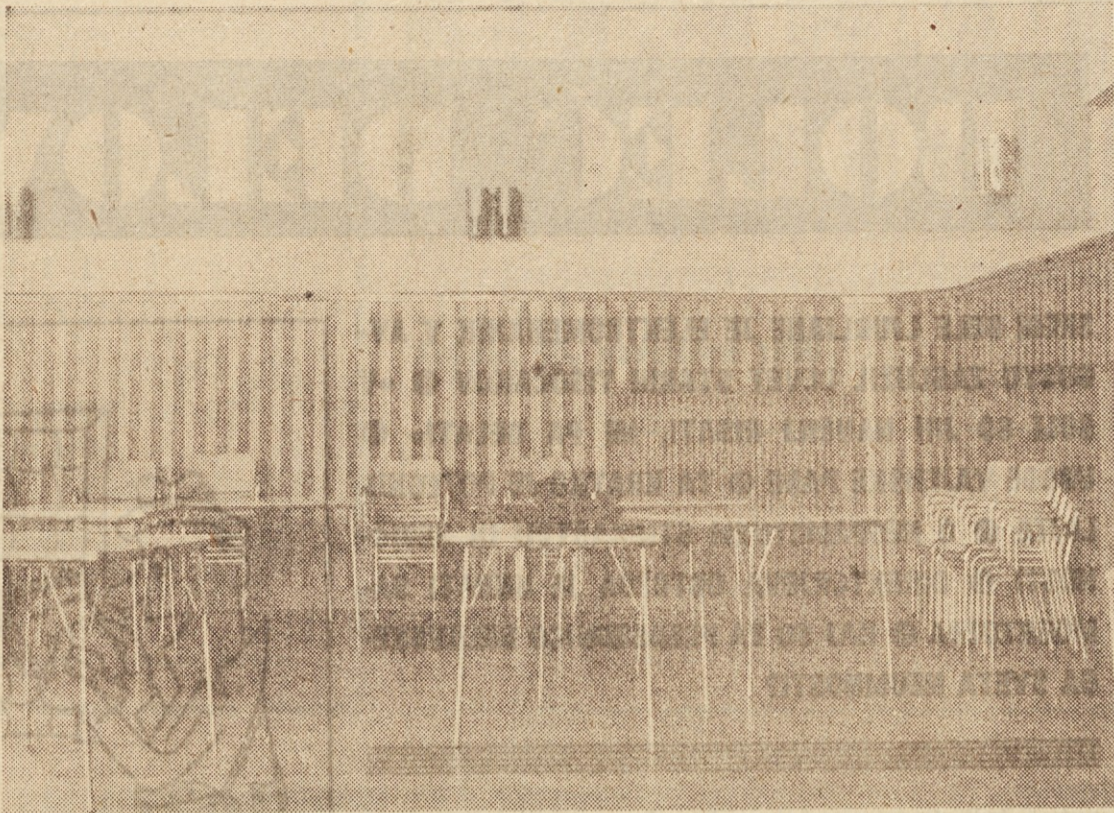
»Samoupravni organi v Metalni so zamislili Centra za izobraževanje soglasno podprli. Tako upravni odbor kot delavski svet. Tudi pri potrebnih sredstvih se ni zataknilo. Za šolo se je prijaviilo kar 49 ljudi.«

»Zaradi omejenih kapacitet naših učilnic pa smo sprejeli le 30 fantov,« pravi Franc Žehelj. »Izbrali smo najboljšje. Prizadevamo si, da bi se vsebina pouka kar najbolj približala potrebam proizvodnje. Predvsem v začetku stoni pouk na praktičnem delu. Vendar se istočasno učenci že seznanjajo z osnovnimi tehnologijami. Fantje delajo vsak dan 7 ur in po letu dni že dobijo naziv polkvalificiranega delavca. Kdor bo uspešno zaključil dveletno šolanje, bo postal kvalificiran delavec. Seveda, pri vsem tem nismo pozabili na možnosti nadaljnega šolanja. Vsakemu bomo namreč omogočili, da lahko v teh dveh letih dokonča tudi osemletko in si na ta način pridobi pogoje za

nadaljnje šolanje. No, sistem izobraževanja smo pač prilagodili dosedanjim izkušnjam in potrebam naše proizvodnje.«

Na vprašanje, kako so se mladi, doslej nekoliko »problematični« ljudje, znašli v tem novem ambientu, so mi v Metalni odgovorili takole:

»Fantje imajo neverjetno voljo do dela. Z veseljem prihajajo v naše učne delavnice, saj v tem vidijo svojo perspektivo. Poskrbeli smo, da prejemajo za svoje delo tudi vsakomesečne nagrade...«

MOŽNOSTI NASEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA: Zaltec — klubski prostor

Sredstva za šolanje sta omogočila Metalna in Zavod za zaposlovanje delavcev. Ker je za omenjeni korak Centra za izobraževanje v podjetju veliko razumevanje, glede sredstev ni

problemov. V Metalni so namreč prepričani, da se jim bodo vložena sredstva dvojnjo obrestovala: v dveh letih bomo imeli lepo število novih kvalificiranih delavcev, istočasno pa bodo pri-

spevali k reševanju socialnega vprašanja vseh tistih mladih ljudi v Mariboru, ki iz kateregakoli vzroka niso končali osnovne šole.

A. ULAGA

Zadnje pred skrajnim

(Nadaljevanje s 1. strani)

čas. To obdobje pa je po povprečjem vseh osebnih dohodkov v Sloveniji, ki smo ga dosegli in znaša 89.000 S-din. Kaj pomeni torej višja in visoka kvalifikacija?

KOLEKTIV VZDRŽUJE ŠOLO
 Profesor Niko Hočevar, predsednik sveta šole, je dejal, da sklad dejansko danes priznava na prvotno dotacijo le 83,3 odstotka. Pri finančnem planu so predvidevali, da bodo dajali za materialne izdatke lahko 10 odstotkov sredstev, po tem, kar sklad daje, pa bi lahko trošili le 2,8 odstotka, to je komaj nekaj nad dva milijona S-din. Kolektiv pa je do 31. 10. dejansko za materialne izdatke dal že preko pet milijonov S-din, torej vzdržuje šolo z lastnimi sredstvi in sredstvi sklada osebnih dohodkov.

GROB POSEG V SAMOUPRAVNE PRAVICE
 Ing. Viktor Sorsak, predsednik upravnega odbora, nas je opozoril še na en problem, ki je kolektiv zelo prizadel. Mestni svet je namreč s svojim dopisom službi družbenega knjigovodstva šoli omejil izplačilo osebnih dohodkov v oktobru za nadaljnjih 10 odstotkov. Služba družbenega knjigovodstva je ta dopis upoštevala in zavrnila izplačilno listo za 90-odstotni osebni dohodek. Mestni svet je to storil kljub temu, da je šola na svojem tekočem računu imela dovolj sredstev za izplačilo 90-odstotnih osebnih dohodkov. Kolektiv smatra, da je bil to grob poseg v njihove samoupravne pravice, saj s svojimi sredstvi lahko le sami gospodarijo v skladu s svojo interno zakonodajo. Zato odločno odklanjajo vsako zunanje, administrativno poseganje v njihove notranje odnose. Ker kolektiv razume samoupravljanje kot družbeno-ekonomski odnos tudi ne glede na ta primer smatra, da šola nima samoupravne samostojnosti, če nima za to osnovne materialne baze.

Končno pogledimo, kakšne sklepe je sprejela na svojem sestanku 4. novembra sindikalna podružnica ESS: Vztrajajo pri 90-odstotno prvotno dohodnih normativih za povprečne osebnih dohodke. V

tem smislu jim mora sklad do 25. novembra nakazati z ostanek 4 milijonov S-din. Sredstvi šole hočejo gospodariti sami na osnovi svoje interne zakonodaje in ne dopuščajo zunanjega vmešavanja. To bodo povedali javnosti preko tiskovne konference. Če ne bodo dobili sredstev, ki zagotavljajo vsaj minimalno materialno osnovo za delo, bodo prekinili delo.

DOLGOVI NA VSEH ŠOLAH

Do sem, lahko rečemo, je potekal oficialni del tiskovne konference. Toda še nekaj iz razprave, ki lahko sliko stanja izpopolni. Predstavnik upravnega odbora I. gimnazije je dejal, da tudi njim sklad ob 10-odstotnem znižanju normativov doslej dolguje približno 5 milijonov starih din. Za izvajanje pouka vseh predmetov dobi njihova šola polovico manj, kot bi potreboval denarja le kemik za laboratorijske vaje, ki so po učnem načrtu obvezne. Le s krediti in tablo otroci svojih sposobnosti ne morejo razvijati. In končno, res so težave, ker denarja povsod primanjkuje, toda to breme si je treba enakomerno porazdeliti, ne da ga nosi le prosveta. Predstavnica sindikalne podružnice Gradbenega šolskega centra je dejala, da jim sklad ob 10-odstotnem znižanju še vedno dolguje približno 7 milijonov S-din. Šola ima za 800 tisoč din neplačanih računov, to brez kurjave. V prvem polletju so sicer lahko izplačevali še 100 odstotne osebne dohodke, toda le zato, ker so imeli za to dovolj lastnih sredstev, ki so si jih ustvarili s tečajji za kvalificirane delavce. Zdej pa je na šoli veliko nezadovoljstvo, delovni polet upada, delo v delavnicah, ki so šele v razvoju, pa je zaradi pomanjkanja denarja povsem okrnjeno. Tudi predsednik sveta Srednje tehniške šole je govoril podobno.

SKLAD JE STORIL VSE

Predsednik sklada je med drugim pojasnil, da občinske skupščine niso hotele podpisati pogodbe, zato tudi sklad ni podpisoval pogodb z zavodi. Junija so se odločili za ponovno 10-od-

stotno znižanje sredstev zavodom, ker so sodili, da je bolje šole prej opozoriti, da dotok sredstev v sklad ni zadovoljiv. Do 31. oktobra je namreč kljub številnim akcijam in apelom sklad realiziral le 63,8 odstotka sredstev, šolam in internatom pa je dotlej dodal 77,20 odstotkov sredstev. Po zagotovitvi predsednika je sklad storil vse, kar je bilo v njegovi moči in kljub odločnemu stališču kolektiva ne more dati nobene garancije, da bo svoje obveznosti do konca leta lahko poravnal.

Mnogi so sodelovali v nadaljnji razpravi. Nekdo je vprašal, kdo čuva zakonitost pri nas. Temeljni zakon o zavodih namreč pravi, da v takem slučaju mora prevzeti sanacijo družbene politične skupnosti. Nekdo drug navaja rešitev, ki so jo našli v Rovinju. Kredita sklad ne dobi, toda lahko ga še vedno dobi občinska skupščina.

KOLEKTIVOM UČINKOVITEJE POMAGATI

Predstavniki sindikata delavcev družbenih dejavnosti občine Center je povedal, kaj vse so sindikati doslej storili. Dejal pa je tudi, da se v Mariboru že 6 mesecev govori, da če sindikat ne bo hitreje zaznal članski težnji, da je najboljše, da iz njegovega članstva izstopi. Položaj šol, je dejal, terja res učinkovitejšo in hitrejšo reševanje. Ker je ves sistem financiranja za zdaj odvisen le od dobre volje, se bodo pač vsi politični činitelji in občine morali kar najbolj prizadevati, da se najde izhod iz najhujšega. Vse možnosti gotovo še niso izčrpane. V perspektivi pa te problemov ne bomo mogli bolje reševati brez prerazdelitve narodnega dohodka. V sedanji situaciji pa bo sindikat organizator ponovnega razgovora s predstavniki 15 občin. Nekega skupna rešitev se mora najti.

Za konec: Če kolektiv ESS in drugi prizadebi ne bodo v teh svojih prizadevanjih uspešni, bodo kot UPNIKI DOLŽNIKA, kaznovani še nadaljnjih deset mesecev, saj predlog zakona o financiranju izobraževanja pravi, da zagotovljena cena zanje začne veljati šele 1. septembra 1967.

SONJA GÄSPERSIČ

Prospectno-kulturni zbor skupščine SRS je imel na dnevnem redu 32. seje pomembna kulturna vprašanja: položaj založništva, kulturne in znanstvene zveze s tujino, posredovanje kulturnih prireditev, varstvo kulturnih spomenikov in muzejsko omrežje. Mimo dnevnega reda pa so se na začetku seje poslanci s svojimi pripom-

Mimo dnevnega reda

bami in vprašanji precej časa vračali k šolstvu. To, kar se je dogajalo 11. novembra v mali skupščinski dvorani, je vredno kratkega zapisa, saj kaže na nekoliko razpoloženje poslancev in javnosti.

Najprej sta poslanci Aleksandra Kornhauser in Truda Zohar opozorili, da zapisnik 31. seje zbora, ki je bila namenjena razpravi o osnutku zakonskega predloga za financiranje izobraževanja in vzgoje, ne vsebuje jasnega in nedvoumno izražene-ga stališča poslancev, da moramo področju izobraževanja in vzgoje zagotoviti potrebna sredstva s prerazdelitvijo narodnega dohodka v okviru negospodarske oziroma splošne potrebnosti. Seveda stališče še ni sklep, a vendarle tudi kot stališče mnogih poslancev sodi v zapisnik. Pripomba je bila upoštevana.

Poslanica Vera Kravarič je tudi vprašala, zakaj poslanci niso dobili najnovejšega predloga zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje. Imajo ga le občinske uprave, poslanci pa se pred volitvami počutijo nelagodno, ker predloga zakona ne poznajo. Predlog zakona so že prejel tisti poslanci, ki bodo sodelovali v razpravi pristojenjih skupščinskih odborov, je dejal tov. Tavčar, predsednik zbora. Takšna da je običajna pot tudi pri drugih zakonih. Ker bo tudi ta predlog verjetno še spremljen in dopolnjen po razpravi v skupščinskih odborih in s strani izvršnega sveta, bi potemtakem poslanci morali dobiti še dva predloga zakona. No, kljub temu bo pripomba poslancev upoštevana, da bi se lahko takoj vsi vključili v drugi del razprave.

Poslanec Ferdo Bem je še nadaljeval z vprašanji. Dejal je, da je ob javni razpravi o osnutku zakonskega predloga bilo dovolj kritike, ker ni bila objavljena kvantifikacija. Takratno kvantifikacijo so dobili le poslanci, ki so takrat sodelovali v razpravi v skupščinskih odborih. Zadržanja kvantifikacija je nova in — ali bo objavljena v dnevnem tisku. Sodi, da bi morali objaviti tudi predlog zakona.

Vsa ta vprašanja, je dejal tov. Tavčar, izvirajo iz izrazite prizadetosti in želje po sodelovanju. V drugem delu razprave pa ni mogoče iti tako široko kot v prvem. Skupščina je poslala predlog zakona in kvantifikacijo vsem občinskim skupščinam, izvršni svet organizira krajevne posvete s predstavniiki skupščin, družbeno-političnih organizacij in delovnih organizacij. O gradivu razpravljajo Glavni odbor SZDL, Republiški svet sindikatov, Gospodarska zbornica in Univerza. Vsa ta razprava torej le ni tako ozka. Kot kaže, je treba le omogočiti, da se bodo vanjo lahko vključili vsi poslanci.

Poslanica Aleksandra Kornhauser je opozorila, da vsa ta razprava ne opozarja le na pravice poslancev, temveč tudi na dolžnosti. Kot ve, pa v Ljubljani poslancev pogosto ni poleg, ko Socialistična zveza razpravlja o pomembnih stvareh.

Ob koncu te razprave mimo dnevnega reda je republiški sekretar tovariš Tomo Martelanc pojasnil, da bo predlog zakona tiskan v celoti v Prosvetnem delavcu, medtem ko je dnevni tisk sodil, da ni mogoče objavljati tolikšnega gradiva. G.

IGO LJUBLJANA

Uprava: Trnovski pristan 8, tel. 20-879, 21-747
 Obrat: Gradaška 22, telefon 20-103

PROJEKTIRAMO,
 IZDELUJEMO IN MONTIRAMO OPREMO ZA VSE VRSTE KUHINJ,
 SAMOPOSTREŽNIH RESTAVRACIJ IN GOSTINSKIH OBRATOV
 PRIMERNE CENE! IZDELAVA SOLIDNA!

Murska Sobota

MURSKA SOBOTA

ELEGANTNE SRAJCE IZ DIOLENA

BOLEČ DELOVNI KRST

UGANKA: Kako živi delovni kolektiv, ki ga sestavljajo zaradi prevelike »varčnosti« večinoma mladi, neizkušeni kvalificirani delavci in vajenci, dobri starejši delavci pa se ne potrudijo, da bi jih čimprej naučili delati? Odgovor berite v reportaži.

SREDI BELE LJUBLJANE JE ELEKTROMECHANIK V AVGUSTU ZASLUŽIL DEVET STARIH TISOČAKOV • V ŠOLI SO JIH NAUČILI RISATI, NE PA DELATI • UBOGE VAJENSKE PARE • TA KRATKO JE POTEGNIL LOJZE • O NESPAMETNEM STISKAŠTVU IN SEBIČNOSTI • DIREKTORJEVA OBTOŽBA JE HKRATI SAMO OBTOŽBA • KAJ SO ZA PREDSEDNICO DELAVSKEGA SVETA NEUMNOSTI?

zastoj jesti. Oče je upokojen pečar, ki mora s 50.000 dinarji pokojnine preživljati štiri ljudi, »Janko je pa dovolj star, da bi se sam živel«.

NE TIČ NE MIŠ

Ta kratko vleče Lojze. Tja do Polja in Medvod ga s službenim kolesom pošiljajo popravljat hladilnike Himo, naj bo lepo ali grdo vreme. Zasluži vedno enako: 13.500 dinarjev.

»Po pet do deset delovnih nalogov dobim na dan,« mi je razlagal čep ob kolesu, ki ga je ravnokar popravil. »Danes bi moral še k eni stranki, pa mi tale krača nagaja. Če je do dveh ne zaflikam, bom moral popoldne popraviti hladilnik.«

»Kaj pa pravzaprav si?«

»Priučujem se za monterja.«

»Popravljanje hladilnikov je kvalificirano delo, ne?«

»Seveda je.«

»Se pravi, da si kvalificiran delavec, kadar delaš, pri zaslužku te pa med vajence vržejo. Si s tem zadovoljen?«

Lojze se zasmeje, kakor bi mu bila povedala najboljše šalo, in odvrne:

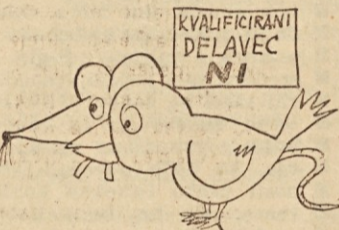
»Mojster pravi, da bi moral narediti toliko kot kvalificiran delavec. Zameri mi je, ko sem mu kar naravnost rekel, da se med priučevanjem ne bom bolj gnal.«

»Se boš pozimi tudi vozil s kolesom k strankam?«

»Najbrž, če ga bom dobil. Premalo službenih koles ima-

kar človeški z njimi, kadar ni preslabe volje, so mi rekli, ampak to tekanje po Ljubljani in prenašanje materiala. Moškričev Jožko je v petih mesecih zdelal svoje novo kolo, ker prevaža z njim po petdeset kil mavec in žice.

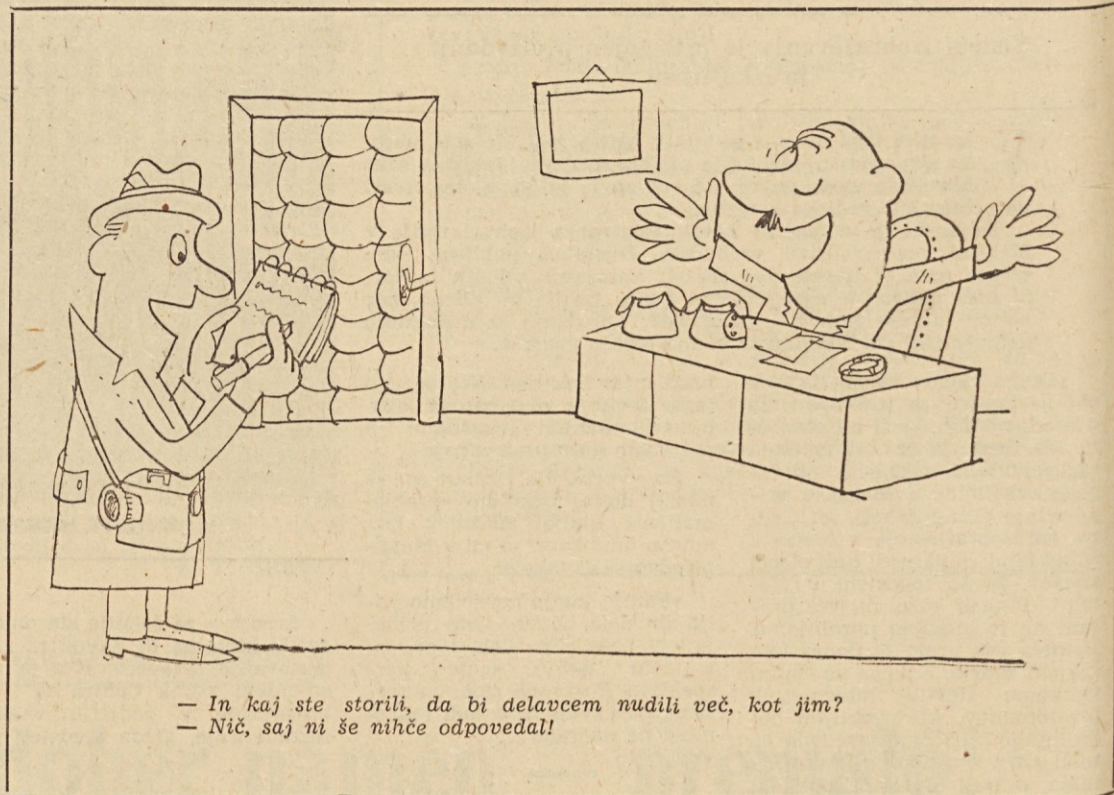
Fantje so se pritoževali nad popravljanjem kuhalnikov, s katerimi je več dela, kakor ga smejo zaračunati. »Nov kuhalnik stane 700 din, naša ura pa 1100 din. Da se stranka ne jezi, ji zaračunajo samo polurno po-

pravilo, podjetje in delavec sta za pol ure prikrajšana.« Jezili so se nad skladiščnikom, ki zamuja. Dokler ne pride, včasih ne morejo delati.

ŠE DVA NEZADOVOLJNEŽA

Predsednik sindikalne podružnice in skladiščnik Mirko Vinček obsoja odnos do elektro-

— In kaj ste storili, da bi delavcem nudili več, kot jim?
— Nič, saj ni še nihče odpovedal!

Človek zgubi voljo do dela, »Modre besede. Na delavskem svetu bi jih povedali.«

»Ne vabijo me več na seje, ker sem nekajkrat omenil, da premalo dobim. Pravijo, da se pulim zase.«

Ni pa povedal, da ne sklicuje sindikalnih sestankov in da na druge sam malokrat pride. Nič čudnega, če so vajenci nagajivo kritizirali: »Ali imamo pri nas sindikat? Kdo neki je predsednik?«

Da se delo sindikalnega vodstva v tem podjetju omejuje zgolj na pobiranje članarine (kolikor je ne odvajata blagajničarka podjetja), me je prepričal prejšnji predsednik sindikalne podružnice Franci Oven. Kot monter hladilnikov, ki priučuje Lojzeta Heglerja, je »nekaj slišal, da bo Lojze vajenec, kaj več pa ne ve.« Da se fant v dežju s kolesom prevaža po Ljubljani, si ne jemlje k srcu, ker sam ni na boljšem.

»Več tekam, kakor delam.« mi je rekel, »včeraj dopoldne

lani odnesel v Idrijo agregat, so mi hoteli dati 650 din dnevnice, za kosilo sem dal pa tisoč dinarjev. Tako zamalo se mi je videlo, da tistih fičnikov niti vzeti nisem hotel. Pravijo, da so se zdaj dnevnice izboljšale.«

DIREKTOR IN PREDSEDNICA DELAVSKEGA SVETA OBTOŽUJETA

Vzročno zvezo med majhnimi osebnimi dohodki, pretirano varčnostjo in slabim vodstvom, sta najbolje osvetlila direktor Obrtnega komunalnega podjetja Gradišče Gordan Simončič in predsednica delavskega sveta Ančka Drogenikova. Vodja mehanskega obrata je po njenem mnenju nesposoben. Komaj čakajo, da odide, kar že šest let govori, pa se vedno premisli.

»Škof je naš največji problem,« je rekla Drogenikova. »Dobremu vodji bi dali tudi 120 tisoč dinarjev na mesec, temu pa plačamo (!) samo 80.000 zato, da bi čimprej odšel. Nima pravega odnosa do strank, dela ne zna organizirati in dopušča, da starejši delavci nagajajo novincem.«

»Jaz sam sem moral tehniku pokazati, kako se popravlja pralni stroj,« je Drogenikova dopolnila direktor, »ker mu drugi niso hoteli. Včasih nalašč naprobe pokažejo in se potem norčujejo: Delaj, saj imaš spritevalo, da znaš delati.«

Molče sem pisala in mislila, komu naj verjamem: ali vajencem, ki so mojstra hvalili in rekli, da bi bil v delavnici red, če se direktor ne bi vtikal v delo, ali direktorju in predsednici delavskega sveta? Če imata tadvava prav, čemu vsa ta grda diplomacija do obratovodje, čemu dopuščata, da starejši delavci zapostavljajo mlajše, kar zmanjšuje dohodek podjetja?

Po njenem mnenju pa tudi skladiščnik in predsednik sindikalne podružnice Mirko Vinček ni za nobeno rabo.

»Za turizem se bolj briga kakor za skladišče,« ga je kritiziral direktor. »Dopoldne reče, da gre po material, v resnici se gre v turistični biro dogovarjat za izlete. Turiste vodi naokrog, to ga bolj veseli.«

»Zjutraj pa zaspi,« doda Drogenikova, »že dvakrat smo ga hoteli odsloviti, pa je obljubil, da se bo poboljšal. Takle človek, ki hodi v črni obleki v službo, ni za skladiščnika...«

Počasi se mi svita, da je obtožnica nevede tudi samoobtožnica...

»V drugih podjetjih dajejo delavcem ta čas, dokler se vpejdujejo v delo, fiksen osebni dohodek,« preusmerim razgovor, »z devetimi tisočaki ni mogoče živeti.«

»Včasih smo novincem dajali po 45.000 do 50.000 dinarjev, starejši delavci pa ne dovolijo več. Novinec je pri nas kot vajenec. Ničesar ne zna, živi na račun starejših delavcev.«

Med dolgo direktorjevo razlago, kako slabe izkušnje so imeli že z novinci, je beseda na-

nesla tudi na Martina Kolška, vulgo polha. Popoldne šušmarji, dopoldne pa spi pri njih, zato da ga je sklenila komisija za delovna razmerja odpustiti. Ubogi fant! Taisti dan, ko je govoril z menoj. Maščevanje? Ne sprašujem. Četudi bi bilo, mi tadvava ne bi priznala.

»Je Lojze Hegler delavec ali se priučuje?«

»Priučuje se. Komisija ga je sklenila odpustiti, pa je jokal in prosil, naj ga obdržimo, ker ga s šestimi razredi ne bi nikjer sprejeli... Zadnje tri mesece se je izkazal. Lahko bi bil še bolj priden.«

Nekaj očetovsko blagega je velo iz direktorja, ko je govoril

o Lojzetu. Tudi takrat, ko je omenil, da bi moral med priučevanjem izpolnjevati normo. On in vsi vajenci. S kolesom se vozijo, je dejal, ker pridejo prej kot z avtobusom. Da material sami prevažajo, se pa razume. Naj bi s kombijem prevažali po »par kil«? Mehanska delavnica je samostojna delovna enota, že osem mesecev ima zgubo. Septembra bi morali dobiti samo 80-odstotno vrednost točke. Če v oktobru ne bodo bolje poslovali, jim odtegnejo preplačilo.

»Polha« in Janka so torej v septembru — preplačali. (Da podjetje prepoceni opravlja servis za HIMO in ELRO, je poglavje zase.)

»In kaj je delavski svet sklenil za izboljšanje gospodarjenja in povečanje dohodka v tej delovni enoti?«

Predsednica prizna:

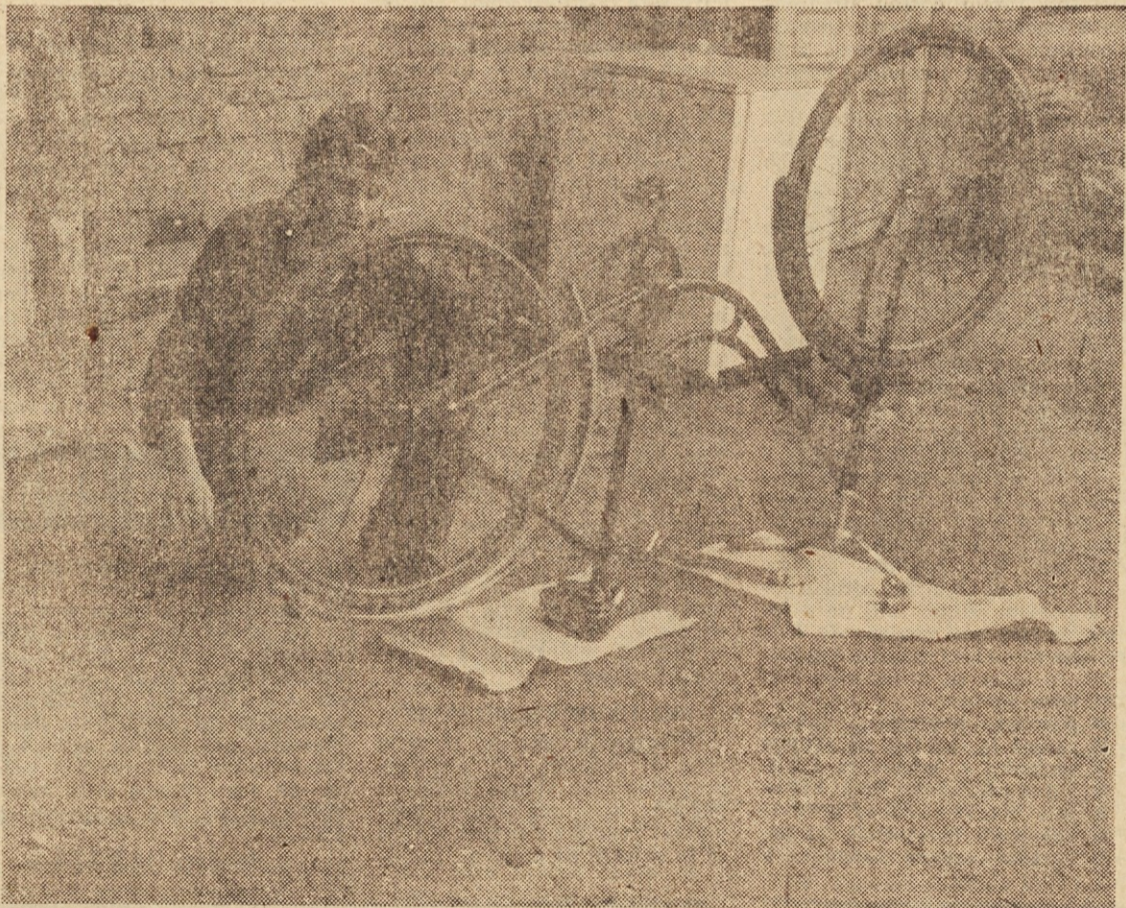
»Malokrat se sestanemo. Še ko bi morali razpravljati o notranji prerazdelitvi dohodka članov ne spravim skupaj.«

Črn brezup? Naa. Vedno več je električnih gospodinjstvih aparatov in strojev in vedno več popravil.

Naj končam. Predsednica delavskega sveta me je prosila, naj ne pišem neumnosti. To, kar bi dopisala, bi najbrž bilo zanj o neumno.

MARIOLA KOBAL

P. S.: Ravnokar mi je prišel Janko povedati, da so ga skupaj z Martinom Kolškom (polhom) vred odslovili. Lojze je »napredoval« v vajenca in bo tako torej še poldrugo leto lahko za 13.500 dinarjev na mesec popravljati hladilnike HIMO. Servisne usluge bodo seveda Marijborčan normalno plačevali Obrtno-komunalnemu podjetju Gradišče...

Lojze Hegler popravlja službeno »kračo« namesto hladilnikov. Prihrani stroške za avtobus, to je res, toda podjetju ne povečuje dohodka s takimle delom med »šihom«

mo. Včasih mi kak vajenec svoje posodi ali grem pa peš.«

Bolj me je prizadel njegov otroško naivni smeh kakor nezavedno obtoževanje.

MLADOST VSE PRENESE

Vsem štirim vajencem v mehanski delavnici se Lojze, ki ni ne tič ne miš, najbolj smilil. Novakov Tonček mu še tega ne zameri, da mu je pokvaril kolo med službenim kolesarjenjem po Ljubljani in okolici.

V resnici se vajencem ne godi veliko bolje. Mojster je še

mehanikov — novincev. Pri direktorju je bil zaradi tega, mi je rekel, in se skliceval na ustavo, »po kateri bi jim morali dati vsaj 25.000 dinarjev.«

Odpustimo mu, da je priporočilo republiškega sindikalnega vodstva zamenjal z ustavnim določilom, človečnosti mu ni moč odrekat. Nemara zato, ker sam težko živi s 50.000 dinarji.

Če bi imel on več besede, mi je rekel, ne bi popravljali vse od fenov do pralnih strojev, ampak bi se specializirali za popravilo nekaj električnih aparatov. Dohodek bi morali povečati, ne pa zaslužke rezati.

sem bil s kolesom v Šiški, potem sem šel čez Vižmarje v Črnuče, od tam v Moste in nazaj na Rimsko. Za pot bi mi vsaj režijske ure lahko priznali.«

»Pretirano varčujete. Ta čas, ko Lojze popravlja kolo, bi popravil vsaj dva hladilnika. Ko gre s kolesom v Medvode, pa mogoče štiri.«

»Kaj vem... Menj povrnejo stroške za avtobus, ampak v šestih letih, odkar sem tukaj, mi podjetje še ni nič prispevalo za prevoz z Brezovice. Sam si plačujem karto. O naših dnevnicah pa raje ne govorim. Ko sem